

MANOS STEFANIDIS

NIKOS
**VISKA
DOURAKIS**

**Ο ΚΥΡΙΟΣ ΧΑΪΝΤ
ΜΠΡΟΣΤΑ
ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ ΤΟΥ**

**MR. HYDE
IN FRONT
OF HIS MIRROR**

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ
HERAKLION MUNICIPAL ART GALLERY
BASILICA OF SAINT MARK

NIKOS
VISKA
DOURAKIS

Η έκδοση πραγματοποιήθηκε με την ευκαιρία της έκθεσης του Νίκου Βισκαδουράκη **«Ο κύριος Χάιντ μπροστά στον καθρέφτη του»** που έλαβε χώρα τον Αύγουστο του 2025, στη Βασιλική του Αγίου Μάρκου, στο Ηράκλειο Κρήτης, **με την υποστήριξη της Περιφέρειας Κρήτης και επιμέλεια του Καθηγητή Μάνου Στεφανίδη.**

Εισαγωγή: **Μάνος Στεφανίδης**
Επιμέλεια και Σχεδιασμός: **Δημήτρης Πληβούρης**
Μετάφραση στο κείμενο του καθ. Μ.Στεφανίδη: **Μαρία Μανιακουδάκη**

Την έκδοση διανθίζουν αποσπάσματα κειμένων και κριτικών από τεχνοκριτικούς και επιστήμονες, που γράφτηκαν με την ευκαιρία των εκθέσεων του Νίκου Βισκαδουράκη από το 2008 μέχρι το 2025.

Παραγωγή: **Angelakis Digital**

Copyright 2025 © Νίκος Βισκαδουράκης

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική, η απόδοση κατά παράφραση και η διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιονδήποτε τρόπο χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα • Τα πνευματικά δικαιώματα των κειμένων ανήκουν στους συγγραφείς τους.

This exhibition catalogue was made on the occasion of Nikos Viskadourakis' exhibition, titled **"Mr. Hyde in front of his mirror"** which took place in August 2025, at the Basilica of Saint Mark, in Heraklion, Crete, **with the support of the Region of Crete. Curator of the exhibition: Prof. Manos Stefanidis.**

Preface: **Manos Stefanidis**
Edition's Art Direction: **Dimitris Plivouris**
Translation to Prof. M. Stefanidis text: **Maria Maniakoudaki**

Included in this book are excerpts of texts and reviews by Art critics, and Academics written on the occasion of Nikos Viskadourakis' exhibitions from 2008 to 2025.

Production: **Angelakis Digital**

Copyright 2025 © Nikos Viskadourakis

The republishing or reproduction, total, partial, or summary, and the rendition or the adaptation of this book, in any way, without the written permission of the publisher is prohibited • Copyrights of texts belong to their respective authors.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ
HERAKLION MUNICIPAL ART GALLERY
BASILICA OF SAINT MARK

ΝΙΚΟΣ VISKA DOURAKIS

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΧΑΪΝΤ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ ΤΟΥ

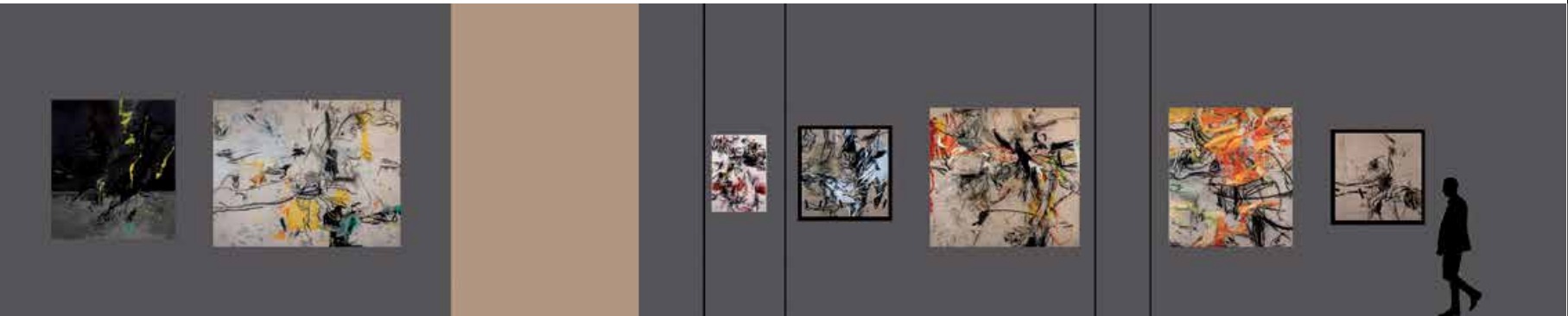
MR. HYDE IN FRONT OF HIS MIRROR

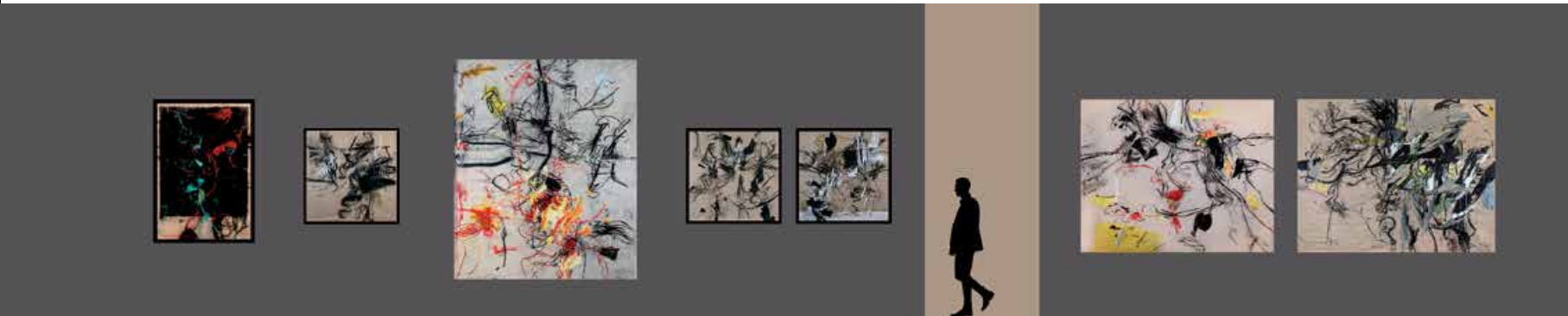

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
TABLE OF CONTENTS

Εισαγωγικό σημείωμα του Περιφερειάρχη Κρήτης, κ. Σταύρου Αρναουτάκη 8	Introductory note by the Regional Governor of Crete, Mr. Stavros Arnaoutakis 9
Έργα 2019 - 2025 Ο κύριος Χάιντ μπροστά στον καθρέφτη του 11 <i>Μάνος Στεφανίδης:</i> Ο κύριος Χάιντ και ο Καθρέφτης του 12	Works 2019 - 2025 Mr. Hyde in front of his mirror 11 <i>Manos Stefanidis:</i> Mr. Hyde and his Mirror 12
Έργα 2015 - 2016 Η Κάθοδος Του Οδυσσέα Στον Άδη 58 <i>Δρ. Ελευθέριος Οικονόμου</i> 60 <i>Μαρία Μαραγκού</i> 72, 92	Works 2015 - 2016 The Descent of Odysseus into Hades 58 <i>Dr. Eleftherios Economou</i> 60 <i>Maria Marangou</i> 72, 92
Έργα 2013 - 2016 Limen 94 <i>Δρ. Ελευθέριος Οικονόμου</i> 96, 100	Works 2013 - 2016 Limen 94 <i>Dr. Eleftherios Economou</i> 96, 100
Έργα 2008 - 2010 Ο Βασιλιάς είναι γυμνός 116 <i>Δρ. Ντενίζ-Χλόη Αλεβίζου</i> 118	Works 2008 - 2010 The King is Naked 116 <i>Dr. Denise-Chloe Alevizou</i> 118
Βιογραφικό 131 Ατομικές Εκθέσεις 133 Ομαδικές Εκθέσεις 139	Biographical note 131 Solo Exhibitions 133 Group Exhibitions 139

Μακέτες από το στήσιμο της έκθεσης στη Βασιλική του Αγ. Μάρκου (Μ. Στεφανίδης - Ν. Βισκαδουράκης).
Layout of a part of the exhibition setup at the Basilica of Saint Mark (M. Stefanidis - N. Viskadourakis).

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Για πέντε και πλέον δεκαετίες, ο Νίκος Βισκαδουράκης, επιβεβαιώνει τη δυναμική της Κρήτης ως κέντρο πολιτισμού, διαλόγου, αλληλοκατανόησης και σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας στην Ελλάδα και ευρύτερα στον μεσογειακό χώρο.

Με τη νέα Έκθεση Ζωγραφικής, η οποία φιλοξενείται στη Βασιλική του Αγίου Μάρκου, ένας άνεμος δημιουργίας, ικανός να συνεγείρει συναισθήματα, να απελευθερώσει τη σκέψη και το μυαλό, απλώνεται στον τόπο μας. Ο ζωγράφος με την επιμέλεια του κ. Μάνου Στεφανίδη, μέσα από την παρουσίαση των μοναδικών έργων του, ανοίγει ένα νέο κεφάλαιο στον διαχρονικό διάλογο για την εξέλιξη της Τέχνης.

Για την Περιφέρεια Κρήτης, καλλιτεχνικές προσπάθειες, όπως αυτή του Νίκου Βισκαδουράκη, αποτελούν το μεγαλύτερο εχέγγυο για τη διατήρηση της πολιτιστικής και καλλιτεχνικής ιστορίας του νησιού μας. Μέσα από τα έργα της σύγχρονης

Τέχνης, μέσα από τους ζωγραφικούς πίνακες των συλλογών του Νίκου Βισκαδουράκη, συντελείται μια ιδιόμορφη λαμπαδηδρομία, μεταφέροντας τη φλόγα του πολιτισμού της Κρήτης στο πέρασμα των αιώνων.

Ύστερα από τη συμμετοχή μας στην έκδοση του καταλόγου για τον «Οδυσσέα στον Άδη», με ιδιαίτερη χαρά χαιρετίζουμε και τη νέα έκδοση με τίτλο «Ο κύριος Χάιντ μπροστά στον καθρέφτη του».

Ως Περιφέρεια Κρήτης, εκφράζουμε θερμά συγχαρητήρια στον Κρητικό ζωγράφο, με την ελπίδα ότι η έκθεση που διοργανώνεται στο Ηράκλειο, θα αποτελέσει ένα ακόμα ορόσημο, αντάξιο της καλλιτεχνικής παράδοσης της Κρήτης. Άλλωστε σε καιρούς αβέβαιους, η καλλιτεχνική δημιουργία, όπως αυτή του Νίκου Βισκαδουράκη, δεν είναι απλώς συναρπαστική αλλά και απαραίτητη.

Σταύρος Αρναουτάκης
Περιφερειάρχης Κρήτης

INTRODUCTORY NOTE BY THE REGION OF CRETE

For over five decades now, Nikos Viskadourakis has affirmed the dynamic role of Crete as a center of dialogue, mutual understanding and contemporary artistic creation in Greece and the wider Mediterranean region.

With the new Painting Exhibition, hosted at the Basilika of St. Mark, a wind of creation – capable of stirring emotions, of liberating thought and mind – spreads across our land. The painter, under the curation of Mr. Manos Stefanidis, opens a new chapter in the timeless dialogue on the evolution of Art through the presentation of his unique works.

For the Region of Crete, artistic endeavors such as that of Nikos Viskadourakis, constitute the greatest guarantee for the preservation of cultural and artistic history of our island. Through the works of contemporary Art, through

the paintings in Nikos Viskadourakis' collections, a unique kind of torch relay takes place, carrying the flame of Cretan culture throughout the passage of centuries.

Following our participation in the publication of the catalogue for "Odysseus in the Underworld", we welcome with great pleasure the new release titled "Mr. Hyde in front of his mirror".

As Region of Crete, we extend our warmest congratulations to the Cretan painter, in hopes of this exhibition organized in Heraklion will stand as yet another milestone, worthy of the artistic tradition of Crete. Afterall, in uncertain times, artistic creation such as that of Nikos Viskadourakis is simply captivating as well as necessary.

Stavros Arnaoutakis
Regional Governor of Crete

**Ο ΚΥΡΙΟΣ ΧΑΪΝΤ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ
ΚΑΘΡΕΦΤΗ ΤΟΥ**

ΕΡΓΑ 2019-2025

**MR. HYDE IN FRONT
OF HIS MIRROR**

WORKS 2019-2025

Αριστερά | On the left | **Χωρίς τίτλο** | **Untitled** | 2025
100 x 70 cm | Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΧΑΪΝΤ ΚΑΙ Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ ΤΟΥ

MR. HYDE AND HIS MIRROR

Από τον Μάνο Στεφανίδη
Ιστορικό Τέχνης, Ομότιμο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών

By Manos Stefanidis
Art Historian, Professor Emeritus of the Athens University

**« Η ικανότητα να χρησιμοποιώ σωστά τα μέσα μου
λιγοστεύει όσο αυξάνεται ο αριθμός τους»**

Ρομπέρ Μπρεσόν

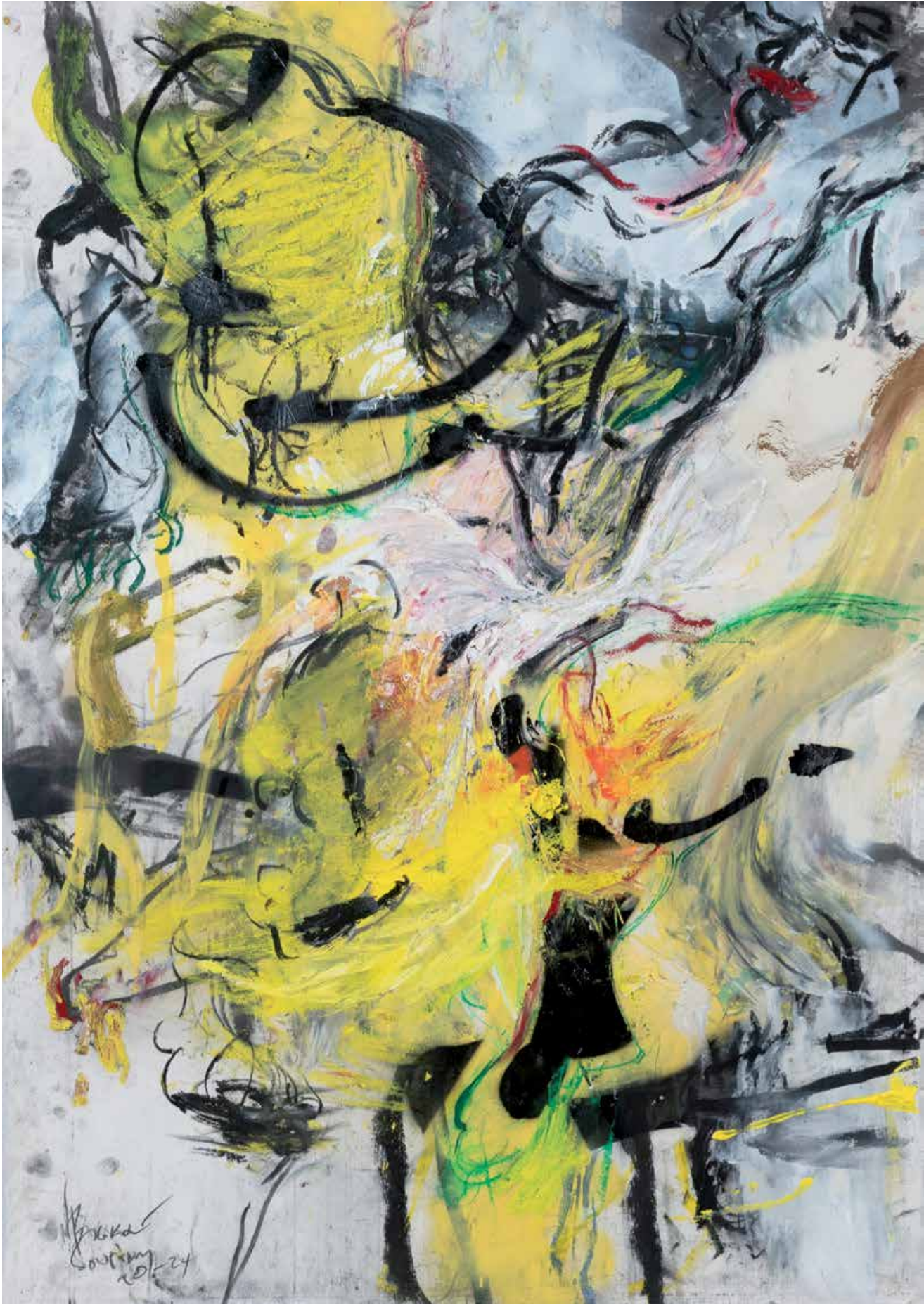
Α. Να επιστρέψουμε στο κάλλος. Το απόλυτο κάτοπτρο του μέσα ουρανού. Να χωρέσει μέσα μας η ομορφιά του κόσμου. Και μάλιστα όχι η προφανής αλλά η άδηλη. Αυτή που κρύβεται στις σκιές και το σκοτάδι γιατί περιφρονεί τους διακοσμητικούς ναρκισσισμούς. Να γυρίσουμε αφεύκτως στην ομορφιά που τόσο εύκολα χάσαμε, που τόσο κυνικά ξεπουλήσαμε, εξορίσαμε από τις ζωές μας. Και μάλιστα στη δύσκολη, την απαιτητική, την όχι αγοραία ομορφιά. Και μάλιστα μέσα από τη Ζωγραφική, την πανάρχαιη μήτρα κάθε εννοηματομένης εικόνας σε μian εποχή κρίσης των εικόνων.

Δηλαδή κρίση των ερμηνειών, που οι εικόνες δικαιούνται – και ιδιαίτερα οι ζωγραφισμένες, γιατί φέρουν εν δυνάμει και την αίσθηση και το νόημα των πραγμάτων. Κείμενα μαζί και λόγοι και αισθησιακοί απολογητές όσων μορφών υπάρχουν στο διάκενο ανάμεσα στο ορατό και το αόρατο. Κοινοτοπίες ίσως θα πείτε αλλά αυτή είναι η πιο έντονη αίσθηση που μου δημιουργούν οι πίνακες του Βισκαδουράκη. Από την ενότητα **“Limen”** στο γαλλικό ινστιτούτο Βερολίνου (2014) και την **« Κάθοδο του Οδυσσέα στον Άδη»** (Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, 2018) ως την πρόσφατη **«Ο κύριος Χάιντ μπροστά στον καθρέφτη του»** (Βασιλική του Αγίου Μάρκου, 2025).

**“The faculty of using my resources well diminishes
as their number grows”**

Robert Bresson

Α. Let us return to kallos, the natural and divine ideal of beauty. The absolute refractor of the inner sky. To hold within us the splendor of the world. And indeed, not the conspicuous one but the inapparent. The one that hides in the shadows and the darkness because it scorns ornamental narcissisms. To return inescapably to the beauty we so easily lost, so cynically sold off, cast out of our lives. And most certainly, the difficult, the demanding, the unpriceable kind of beauty. And truly, through Painting, the primeval womb of every meaningful image in an age of image crisis. Namely, the crisis of interpretation that images deserve – and especially the painted ones, for they carry both the sensation and the meaning of things in potentia. Texts, along with speeches and sensational apologists of all forms that exist within the in-between of the perceptible and the imperceptible. Cliché, you might say, but that is the most profound feeling the paintings of Viskadourakis evoke in me. From the **“Limen”** series at the French Institute in Berlin (2014) and the **“Descent of Odysseus into Hades”** (Archaeological Museum of Thessaloniki, 2018) to the recent **“Mr. Hyde in front of his mirror”** (Basilica of St. Mark, 2025).

Χωρίς τίτλο | **Untitled** | 2024

100 × 70 cm | Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Ο ζωγράφος στις παρούσες συμβολικές αυτοπροσωπογραφίες του δεν ταυτίζεται εν προκειμένω με τον δόκτορα Τζέκιλ που εκπροσωπεί τον πειραματισμό και το ρίσκο της νεοτερικότητας, αλλά το αρνητικό του υποκατάστατο. Τον ψυχικό διχασμό. Την αδυναμία να ανήκουμε στο μέλλον χωρίς τις αρπάγες του παρελθόντος. Το τερατικό και το χθόνιο απέναντι στο ηλιακό και το υψηλό. Το Erhabene των ρομαντικών απέναντι στην αδυναμία μας εμπρός στην απόλυτη ομορφιά. Η θνητότητά μας τελικά. Αυτό ζωγραφίζει ο Βισκαδουράκης, συνειδητά ή ασυνείδητα, στα τελευταία του μεγάλα έργα.

Επειδή, αν οφείλει να υπάρχει ένας και μόνο αδιαπραγμάτευτος στόχος σε μια τόσο «*αναίσθητη*» εποχή σαν τη δική μας, ας είναι αυτός: η αναγωγή της αισθητικής σε ηθικό αξίωμα. Το ένδον κάλλος και η μεταφυσική του σε πολιτική στάση. Η επιστροφή στην ομορφιά με κάθε τίμημα. Μήπως και σωθεί ο παραπαίων κόσμος. Ο κ. Χάιντ δεν πρέπει να νικήσει και ο καθρέφτης του δεν αξίζει να γίνει ο κανόνας.

Ο δόκτωρ Τζέκιλ ας μην πειραματίζεται άλλο. Το θηρίο που έφτιαξε ας προσπαθήσουμε να μην κάνει περισσότερο κακό. Και οι εικόνες του που μοιάζουν με οπτικοποιημένους χρησμούς και αινίγματα, ας αναδύονται από το υπαρξιακό σκοτάδι γεμάτες νοήματα. Ενεργοποιώντας έτσι το δράμα της ύλης.

Σκέφτομαι πως, κατά κανόνα, εμείς οι κριτικοί και ιστορικοί Τέχνης ψάχνουμε το καινούργιο στο μέλλον, στους πρωτοεμφανιζόμενους καλλιτέχνες και αυτό ακούγεται πολύ λογικό. Ιδίως επικοινωνιακά. Αντιλαμβάνεστε λοιπόν το ξάφνιασμά μου όταν βρήκα κάτι που αγνοούσα και όταν εντόπισα το νέο ψάχνοντας στο παρελθόν. Κάτι που αποτέλεσε ιδιαίτερη χαρά αλλά και μεγάλο μάθημα για μένα. Επειδή η χωρίς μέτρο «μελλοντολαγνεία» και η με κάθε τρόπο «νεολατρεία» αποτελούν έναν εύκολο όσο και πονηρό τρόπο ώστε μία ολόκληρη κοινωνία να αποσείσει τις ευθύνες της τόσο προς τους νέους όσο και ως προς το μέλλον τους.

Βρήκα, λοιπόν, το καινούργιο στο παρελθόν μελετώντας την περίπτωση του συνομήλικού μου ζωγράφου Νίκου Βισκαδουράκη. Τι έκπληξη! Με τον Βισκαδουράκη έχουμε συνυπάρξει στο μικρό καλλιτεχνικό milieu του τόπου μας επί σχεδόν 40 χρόνια, από τις πρώτες του παρουσιάσεις στην ιστορική γκαλερί Αριάδνη του Ηρακλείου, έχουμε κάποτε διασταυρωθεί αλλά ποτέ δεν είχα την ευκαιρία να μελετήσω βαθύτερα το έργο του ή να τον γνωρίσω προσωπικά. Και αυτό γιατί ο Νίκος έχει επιλέξει να ζει απομονωμένος στο Ηράκλειο, μακριά από δημόσιες σχέσεις ή ανούσιες επαφές και να πραγματοποιεί επιλεκτικές εμφανίσεις αραιά και πού. Και εδώ αναφέρομαι στη βαρυσήμαντη, κατά την άποψή μου, έκθεσή του στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης το 2010 με τον τίτλο «**Ο βασιλιάς είναι γυμνός**» ως την αρκετά πρόσφατη παρουσία του στην ομαδική «**Αόρατα Νησιά**» στο Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου, αλλά και μερικές ακόμα

The painter, in these symbolic self-portraits, doesn't identify with Dr. Jekyll, who represents the experimentation and the risk of modernism, but his negative substitute. The psychic split. The vulnerability of belonging in the future without the plunders of the past. The monstrous and the chthonic opposed to the solar and the elevated. The Erhabene of the romantics opposed to our weakness before perfect beauty. Our mortality, in the end. That is what Viskadourakis paints, consciously or unconsciously, in his latest major works.

Because, if there must be one and only one unnegotiable goal in an age as "insensitive" as ours, let it be this: the elevation of the aesthetic to a moral axiom. The inner kallos and its metaphysical as a political stance. The return to beauty at any cost. Perhaps then the faltering world might yet be saved. Mr. Hyde must not win and his mirror does not deserve to become the norm.

Let Dr. Jekyll experiment no more. The beast that he created, let us not allow it to cause any further harm. Its images that are like visualized oracles and enigmas, let them rise up from the existential darkness loaded with meaning. Activating thus the drama of matter itself.

I'm thinking of how – and that sounds very reasonable – we critics and Art historians, are searching for the new and innovative into the "future", focusing on the up-and-coming artists. Especially communicatively. So you can understand my surprise when I suddenly find something I previously ignored, and when I discovered the New by searching into the Past. Something that brought me a special kind of joy but also taught me a valuable lesson. Because the unrestrained "future obsession" and relentless "youth worship" constitute an easy, yet cunning way, for an entire society to shirk its responsibilities both towards the youth and towards their future.

And so, I found the new in the past by studying the case of my peer, the painter Nikos Viskadourakis. What a surprise! We've coexisted with Viskadourakis in the small artistic milieu of our hometown for almost 40 years. Since his first exhibitions in the historic gallery Ariadni of Heraklion, we've occasionally crossed paths but never before did I have the chance to conduct a deeper study of his works or get to know him personally. And that is because Nikos has chosen to live in seclusion in Heraklion, far from public relations or meaningless interactions, and to make selective appearances, few and far between. And here I'm referring to his greatly significant, in my opinion, exhibition in the Historical Museum of Crete in 2010 titled "**The King is Naked**" as well as his more recent participation in the group exhibition "**Invisible Islands**" at the Museum of Fine Arts, Heraklion, along with a few more that can be counted

Χωρίς τίτλο | **Untitled** | 2025

100 × 70 cm | Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο, Τρίπτυχο | Untitled, Triptych | 2019
100 x 70 cm (έκαστο έργο | each work)
Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο | **Untitled** | 2006
160 x 180 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Χωρίς τίτλο | **Untitled** | 2006
160 x 185 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Η ικανότητα του Βισκαδουράκη να ισορροπεί ανάμεσα στην άμεση, ρεαλιστική απεικόνιση εντοπίζεται στα παλαιότερά του έργα – με την σχεδόν «αφηρημένη» οργάνωση της εικόνας.

Viskadourakis ability to balance inside his direct, realistic depiction is evident in his early works – with the almost “abstract” composition of the image.

που μετριούνται στα δάχτυλα του ενός χεριού. Παρά όμως τις μετρημένες δημόσιες εμφανίσεις του, ο ίδιος δουλεύει φανατικά όσο και σιωπηλά εδώ και μισό αιώνα, δημιουργώντας διάφορους, θεματικούς κύκλους ώστε να εντάξει τον εικαστικό του προβληματισμό. Το λέω εξαρχής για να μην δημιουργηθούν παρανοήσεις ή παρεξηγήσεις:

Ο ζωγράφος αυτός συμπορεύεται, ήδη από τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης και τα νεανικά έργα του, με τους κορυφαίους του ελληνικού εξπρεσιονισμού, όπως είναι ο Μάκης Θεοφυλακτόπουλος, ο Σταύρος Ιωάννου, ο Νίκος Χουλιαράς, ο Λάκης Πατρασκίδης, ο Μηνάς, ο Μανώλης Πολυμέρης, ο Κυριάκος Μορταράκος, ο Γιάννης Τζερμιάς, ο Γιάννης Αδαμάκος ή ο Πέτρος Κουφοβασίλης. Χρησιμοποιώ αυτά τα ονόματα για να δώσω ένα περίγραμμα αισθητικών μορφών που, παρά τις πολύ μεγάλες διαφορές τους, παραμένει κοινό από τα πρώτα ως τα τελευταία έργα αυτών των δημιουργών.

Μία κοινή στάση απέναντι στο τέλμα που συχνά λαμпуρίζει παραπλανητικά όσο και ξεδιάντροπα. Δηλαδή στην αποτύπωση με εικαστικά μέσα του κοινωνικού χώρου και στην εμμονή στην ανθρώπινη φιγούρα ως υπαρξιακού δράματος και σωματοποιημένης ιστορίας. Πρόκειται για τη ζωγραφική εκείνη που χρησιμοποιώντας όλη τη δυναμική, αλλά και τη λαμπρότητα της γλώσσας της, δεν εξαντλείται σε διακοσμητικά αποτελέσματα ή πυροτεχνηματικά εφέ.

Από την άλλη πλευρά, ο Βισκαδουράκης, έχοντας από νωρίς κατακτήσει ένα προσωπικό ύφος, διακρίνεται σταθερά για την εξαιρετική σχεδιαστική του ευχέρεια –ιδιότητα που ασκείται και με την παράλληλη ενασχόλησή του με την αυστηρότητα της αιογραφίας– και την παρεπόμενη ικανότητα να ισορροπεί

on the fingers of one hand. Yet, despite his limited public appearances, he has been working fanatically yet quietly for half a century now, creating various thematic series in order to integrate his artistic inquiry. I say this upfront so as to avoid misunderstandings or misinterpretations:

This painter, since his early years of in the post-dictatorship era and his youthful works, has followed his path alongside the leading figures of Greek Expressionism, Makis Theofylaktopoulos, Stavros Ioannou, Nikos Chouliaras, Lakis Patraskidis, Minas, Manolis Polymeris, Kyriakos Mortarakos, Giannis Tzermias, Giannis Adamakos or Petros Koufovasilis. I use these names to outline aesthetic forms that, despite their vast differences, remain the same from their earliest up to their latest works.

A shared stance against the stagnation that often glimmers deceptively as well as shamelessly. The depiction through visual means of social space and the obsession with the human figure as an existential drama and embodied history. It’s a kind of painting that, making use of all the dynamism and brilliance of its language, does not exhaust itself in decorative outcomes and firework effects.

On the other hand, Viskadourakis, having established a personal style early, is consistently distinguished by his exceptional drawing skill –an ability that is further honed by his parallel engagement with the austerity of hagiography– and the consequent aptitude to balance inside his direct, realistic depiction. This is evident in his

Η Μέρα του Καύσωνα | **The Heatwave Day** | 2000
40 x 40 cm | Ακρυλικά και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | Acrylic and colour pencils on paper

Ο δεύτερος κρυφός πόθος του κυρίου Επαμεινώνδα | **The second hidden desire of Mr. Epaminondas** | 2019
40 x 40 cm | Ακρυλικά και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | Acrylic and colour pencils on paper

Η παράσταση | **The show** | 2000
40 x 40 cm | Ακρυλικά και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | Acrylic and colour pencils on paper

ανάμεσα στην άμεση, ρεαλιστική απεικόνιση. Πράγμα που εντοπίζεται στα νεανικά του έργα –και την σχεδόν «αφηρημένη» οργάνωση της εικόνας– όπως π.χ συμβαίνει στα τοπία του, ρεαλιστικά ή συμβολικά, ή στις ιδιάζουσες και κατακερματισμένες του φιγούρες όταν αποδίδει συμβολικά την παρουσία του Οδυσσέα σαν alter ego του στον Κάτω Κόσμο. Αυτή η σχεδιαστική ευχέρεια τον βοηθάει να παράγει επίσης μια καρικατουρίστικα οξεία ζωγραφική, άλλοτε σχολιάζοντας χιουμοριστικά κι άλλοτε οικτρίνοντας την ανθρώπινη συνθήκη. Τη φθορά των σωμάτων, όχι μόνο μέσα από το ισοπεδωτικό πέρασμα του χρόνου, αλλά κυρίως από τα ένδον πάθη και τις αδυναμίες τους. Την, συμβολική, ανημπόρια τους μπροστά στην ομορφιά.

Στην παρούσα έκθεση της Βασιλικής του Αγίου Μάρκου ο Βισκαδουράκης παρουσιάζει τα –επικά, αυτοβιογραφικά– έργα των τελευταίων χρόνων, ένα είδος Οδύσσειας για έναν ταξιδευτή, τα οποία κυρίως σφραγίζονται από την εμπειρία της οικονομικής κρίσης αφενός, και της πανδημίας με το συνακόλουθο του εγκλεισμού αφετέρου. Ισοπεδωμένα και εγκλωβισμένα ανθρωποειδή που ασφυκτιούν χωρίς διέξοδο, σαν να έχουν τυλιχθεί σ’ ένα τρομαχτικό σελοφάν από αδιαφανή, ψυχρά χρώματα-κραυγές, είτε πιεσμένα από την οικονομική –ψυχική κατ’ ουσίαν– ένδεια, είτε τρομοκρατημένα από το σκιάχτρο ενός θανάτου που βρίσκεται παντού.

Νομίζω πως εν προκειμένω η ζοφερή θεατρικότητα των εικόνων αλλά και η επιβλητική δύναμη των εκφραστικών μέσων είναι τα βασικά όπλα ώστε να επιτευχθεί η υποβολή των συνθέσεων του καλλιτέχνη ή όπως θα έλεγε πάλι ο σκηνοθέτης της εφηβείας μας Μπρεσόν «Όταν ένα βιολί είναι αρκετό δεν χρειάζεται να χρησιμοποιηθούν δύο». Σοφό. Δηλαδή οικονομία των μέσων,

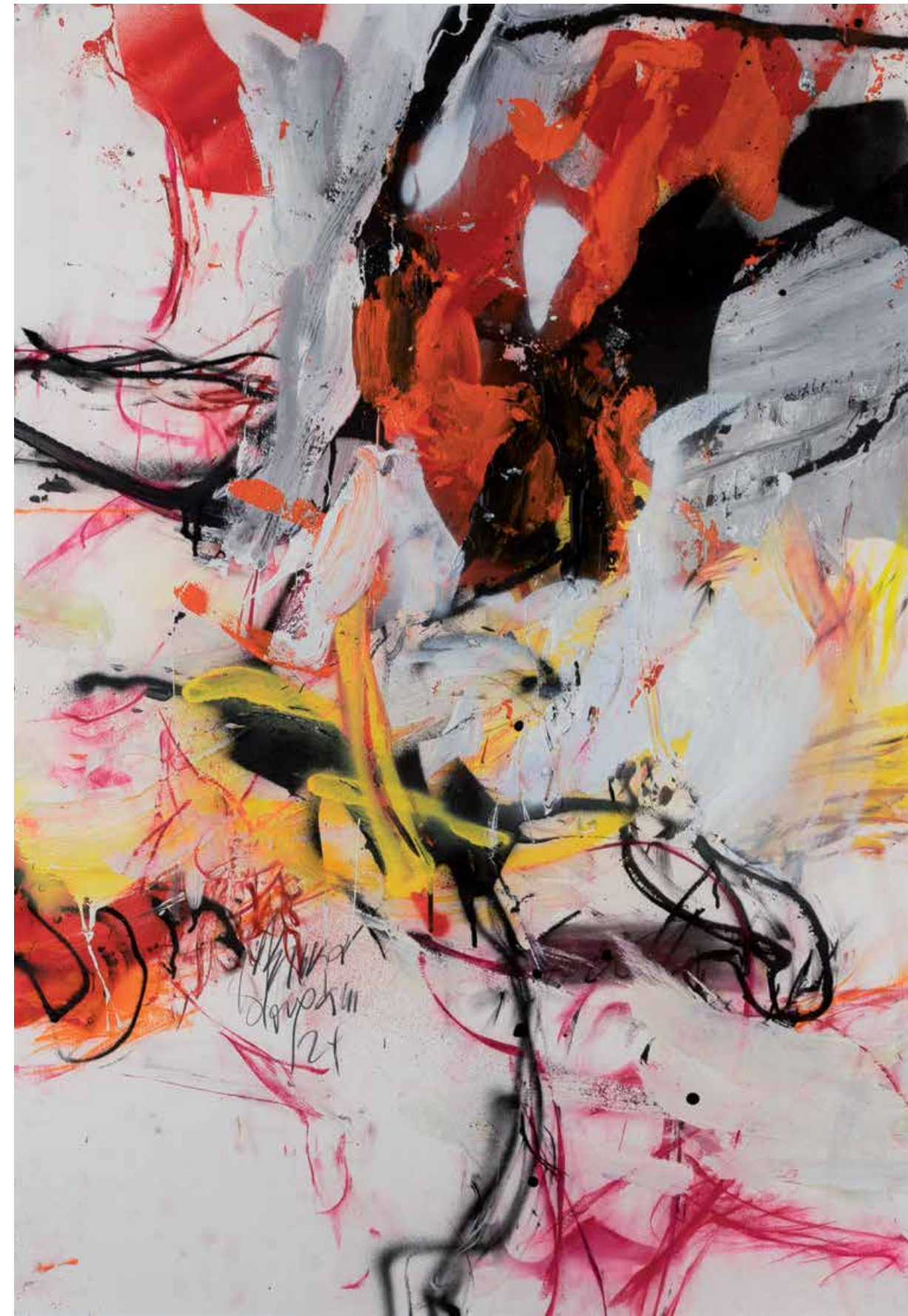
early works –and the almost “abstract” composition of the image– as seen, for example, in his landscapes, whether realistic or symbolic – or his distinctive and fragmented figures when he symbolically represents the presence of Odysseus as his alter ego in the Underworld. His drawing skill also aids him in creating a caricaturesque acute painting style, sometimes humorously commenting, and other times pitying the human condition. The deterioration of bodies, presented not only through the ravaging passage of time but mostly through the inner passions and their weaknesses. The, symbolic, helplessness in the face of beauty.

In the current exhibition at the Basilica of St. Mark, Viskadourakis presents his –epic, autobiographical– work from recent years, a kind of Odyssey for a traveler, that is primarily marked by the experiences of the economic crisis on one hand and of the pandemic and its subsequent lockdown on the other. Flattened and trapped humanoids that suffocate with no escape, as if wrapped in a terrifying cellophane of cold, opaque colors-cries, either pressured by the economic –psychological in essence– impoverishment, or terrorized by the specter of an ever-present death.

I think that here, the grim theatricality of the images and their commanding power of expressive means serve as the primary instruments for achieving the artist’s intended impact – or, as the director of our adolescent years Bresson once put it, “When one violin is enough, don’t use two.” Wise. That is, the economy of means, maximization of meaning.

Χωρίς τίτλο (μέρος διπτύχου) | **Untitled (part of a dirtych)** | 2024
100 x 70 cm | Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο (μέρος διπτύχου) | **Untitled (part of a dirtych)** | 2024
100 x 70 cm | Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο | **Untitled** | 2023
21 × 29,7 cm (έκαστο έργο | each work)
Παστέλ σε χαρτί | Pastels on paper

μεγιστοποίηση του μηνύματος. Κυρίως γιατί πίσω από την υπερβολή της αισθητικοποίησης, τόσο της μόδας σήμερα, δηλαδή η εύκολη, η επιβεβλημένη συγκίνηση, ελλοχεύει το κιτς και η, τεράστια, πολιτική του επίπτωση. Κάτι που σκόπιμα κάνουν πως αγνοούν οι πολιτικοί και που, με εγκληματική αφέλεια, μοιάζει να μην αντιλαμβάνονται και οι καλλιτέχνες. Πρέπει να το επαναλάβω; Τέχνη είναι εκείνο το ζωτικό ψέμα που έχει απαλλαγεί όμως από την ενοχή του ψεύδους.

B. «Δύο κατηγορίες πάντα: Οι δρώντες και οι θεατές»
Μανόλης Αναγνωστάκης

Έγραφε ο Μανόλης Αναγνωστάκης στο **Υ.Γ.** (1983), το πυκνό, τελευταίο του βιβλίο: **«Δεν υπάρχουν πια στην Τέχνη μεγέθη. Μόνο αποχρώσεις...»**
Μετά ο ίδιος επέλεξε τη σιωπή. Για είκοσι περίπου χρόνια.

Ο Βισκαδουράκης επιμένει στη μόνωσή του, στο Ηράκλειο, ανάλογα όπως ο Μανώλης Πολυμέρης στη Φλώρινα, ο Χρήστος Σαμαράς στη Λάρισα, ο Σάββας Πουρσανίδης στη Θεσσαλονίκη ή ο Κώστας Ντιός στην Κοζάνη. Πρόκειται για καλλιτέχνες που –κι αυτό δεν είναι τυχαίο– ΔΕΝ εκτίθενται στην Εθνική Πινακοθήκη, στα δύο εθνικά μουσεία Σύγχρονης Τέχνης της χώρας και δεν είναι ευρύτερα γνωστοί, παρά το ιστορικό τους μέγεθος όπως εδώ και χρόνια υποστηρίζω. Αυτή η έκδοση κι αυτό το κείμενο είναι ένα είδος αποκατάστασης στα ονόματα αυτά.

Αρκετή συζήτηση έχει προκληθεί, κατά τα άλλα, σχετικά με τις δραματικές συνθήκες που βιώνουν οι καλλιτέχνες στην Ελλάδα. Μόνο που δεν περιμέναμε την επιστημονική έρευνα για να συνειδητοποιήσουμε την όντως δύσκολη κατάσταση των περισσότερων εικαστικών μας. Όμως το ίδιο δεν συμβαίνει και με τους ανθρώπους του θεάτρου; Χιλιάδες ηθοποιοί ανεπάγγελοι, για να μην αναφερθώ στους μουσικούς, για να μην συζητήσω για τους χορευτές. Άρα το γενικό συμπέρασμα είναι ότι η ενασχόληση με τις Τέχνες στην Ελλάδα ενέχει ένα τεράστιο προσωπικό κόστος και ανάλογο ρίσκο. Όμως, αν είμαστε ειλικρινείς, θα πρέπει να παραδεχτούμε ότι δεν μας έχει η Τέχνη ανάγκη αλλά εμείς έχουμε ανάγκη την Τέχνη. Και άρα έτοιμοι για κάθε θυσία. Επειδή δεν μπορούμε να κάνουμε αλλιώς... Εκτός πάλι κι αν είναι λύση ο κρατικοδίαιτος καλλιτέχνης και η καθ' υπαγόρευση δημιουργία. Δηλαδή οι χορηγίες του ΥΠΠΟ, το οποίο πρέπει να ενισχύει χωρίς να εξαγοράζει μεγέθη και να δημιουργεί ευκαιρίες χωρίς να καπελώνει. Συνειδητοποιώντας την τεράστια ευθύνη του ως προς την αισθητική καλλιέργεια ολόκληρης της κοινωνίας. Γιατί περί αυτού πρόκειται...

Υπό την έννοια αυτή αντιμετωπίζω τη ζωγραφική του Βισκαδουράκη, ιδιαίτερα την πρόσφατη και πιο ώριμη, ως μία πράξη αφενός αυτοσυνειδησίας μέσω της Τέχνης αλλά και αντίστασης. Ανέναντι όχι τόσο στην επιθετική ασχήμια

Mostly because, behind the excess of aestheticization – such a trend these days – that is, the easy, forced emotion, lurks the kitsch and its enormous political impact. Something that politicians purposefully pretend to ignore and that, with criminal naivety, artists seem to be unaware of also. Must I repeat myself? Art is that vital lie that has, however, rid itself of the guilt of deception.

B. “Two categories always: The actors and the audience”
Manolis Anagnostakis

Manolis Anagnostakis wrote in **PS**.(1983), his dense final book: **“From now on in Art there are no more grand scales – only shades...”**
Afterwards, he himself chose silence. For twenty or so years.

Viskadourakis persists in his isolation in Heraklion, similar to Manolis Polymeris in Florina, Christos Samaras in Larissa, Savas Poursanidis in Thessaloniki or Kostas Ntios in Kozani. They are artists who –and this is no coincidence– are NOT exhibited in the National Gallery, nor the two national museums of Contemporary Art and are not broadly known, despite their historical importance as I have long maintained. This publication and this text also serve to restore these artists’ unique contribution to Art.

Plenty of discussion has arisen, incidentally, about the dramatic conditions that artists in Greece are experiencing. It’s just that we weren’t waiting around for scientific research in order to realize the truly difficult situation most of them face. But isn’t that also the case for people in theatre? Thousands of actors out of work, not to mention musicians, and dancers. So, the general conclusion is that engaging in the Arts in Greece comes at a huge, personal cost and corresponding risk. However, if we’re honest, we must admit that Art does not need us, but we need Art. And so we must be ready for any sacrifice. Because we cannot do otherwise... Unless once more the solution is a state-dependant artist and under-direction creation. That is, through the sponsorships of the Ministry of Culture, which must support without buying influence, and create opportunities without overpowering. Realizing its enormous responsibility towards the aesthetic cultivation of all society. Because that’s what it’s all about...

In this sense, I approach Viskadourakis’ painting, especially his recent and more mature works, as an act of both self-awareness through Art and also of resistance. Not so much against the aggressive ugliness of the times but the acclimatation to insignificance, our apathy in the face of

των καιρών όσο στην εξοικείωση με την ασημαντότητα, την ακηδία μας απέναντι στο κοινότοπο και το ευτελές. Αυτό νομίζω πως περισσότερο από όλα υποδηλώνει ο καλλιτέχνης με την ζωγραφική του.

Εγώ πάλι αντιλαμβάνομαι την Τέχνη τελικά σαν μία παρτίδα σκάκι. Υπάρχει πάντα ένας τελικός στόχος, κάτι που πρέπει να κατακτηθεί και κάτι που πρέπει να θυσιαστεί. Αλίμονο σ' όποιον το αγνοεί. Υπάρχει σαφώς λογική, στρατηγική, σχέδιο αλλά υπάρχει και έμπνευση, συναισθηματική ευφυία και ρίσκο. Κυρίως αυτό.

Δηλαδή υπάρχει πάνω από όλα η κρίσιμη απόφαση: Τι να κρατήσεις και τι να χάσεις... Αρχικά η Τέχνη ξεκινάει με τους δύο στρατούς πλήρεις, 16 πιόνια αριστερά και 16 πιόνια δεξιά. Πληθωρισμός, συνωστισμός αλλά και βαρεμάρα από την αργή ροή του χρόνου.

Μετά όμως έρχεται ο πόλεμος, δηλαδή οι συγκρούσεις και η δημιουργία, δηλαδή οι αναπόφευκτες απώλειες, η ουσία του παιχνιδιού. Πρέπει να χάσεις, αν θες να κερδίσεις. Από αυτή την πρώτη, την πληθωρική φάση, ας πούμε από το μπαρόκ που συνεχώς επιστρέφει στα καλλιτεχνικά θέματα, φτάνουμε στον μινιμαλισμό, φτάνουμε στην αφαίρεση, ας πούμε στον μοντερνισμό... Εκεί που επιβιώνουν, για παράδειγμα, μόνο η βασίλισσα και ο βασιλιάς από την μια πλευρά ενώ ο αντίπαλος, από την άλλη, έχει μόνο τον βασιλιά, τον Τρελό και τον Πύργο. Εκεί που παίζεται το πιο γοητευτικό αλλά και το πιο απόλυτο παιχνίδι της Τέχνης. Ας πούμε Πικάσο και Ματίς εναντίον Ντυσάν και Μαλέβιτς.

Δηλαδή στα άκρα. Εικονομάχοι και εικονολάτρες. Όπως πάντα! Δηλαδή ως το νόημα που βρίσκεται πάντα λίγο πριν το τέλος.

Για τον Βισκαδουράκη το βαθύτερο περιεχόμενο της εξηρεσιονιστικής αφαίρεσης που διακονεί βρίσκεται κυρίως στη μεταφυσική της διάστασης. Αλλιώς τα πράγματα γίνονται μονοσήμαντα, δηλαδή διακοσμητικά (ο μεγάλος κίνδυνος διαχρονικά της εικαστικής έκφρασης).

Γ. Σκέφτομαι την στιγμή αυτή πως η χρησιμότητα της Ιστορίας της Τέχνης ίσως να έγκειται μόνο στο ότι λειτουργεί σαν ένα καλό εργαλείο δουλειάς, σαν το μπαστούνι του τυφλού, ας πούμε, που ενώ δεν δείχνει τον κόσμο, ο τυφλός δεν μπορεί να υπάρξει στον κόσμο δίχως αυτό. Δηλαδή, με άλλα λόγια, κοιτάξτε μόνοι σας και απροκατάληπτα τους πίνακες του Βισκαδουράκη, αφιερώστε τους λίγο περισσότερο χρόνο του συνηθους και τότε, είμαι βέβαιος, θα σας αποκαλυφθεί ένας ολόκληρος, άλλοτε ονειρικός κι άλλοτε εφιαλτικός, κόσμος... Ένα παιχνίδι «Εμπρός - Πίσω», "Fort - Da" όπως θα έλεγε ο Sigmund Freud. Αναφέρομαι στο πασίγνωστο κείμενό του από το 1920, στο οποίο ο πατέρας της ψυχανάλυσης διαπραγματεύεται τη βαθιά σχέση ανάμεσα στην οδύνη της απώλειας και την ηδονή της κατάκτησης. Παρατηρώντας ο ίδιος τον μόλις 1,5 έτους εγγονό του να παίζει μ' ένα παιχνίδι που τη μια το έριχνε μακριά και την άλλη το τραβούσε κοντά

the mundane and the trivial. That, I think more than all else, is what the artist conveys through his painting.

I ultimately perceive Art as a game of chess. There is always an end goal, something that must be conquered and something that must be sacrificed. Woe to anyone who ignores it. There is of course logic, strategy, planning, but there is also inspiration, emotional intelligence and risk. Mostly that.

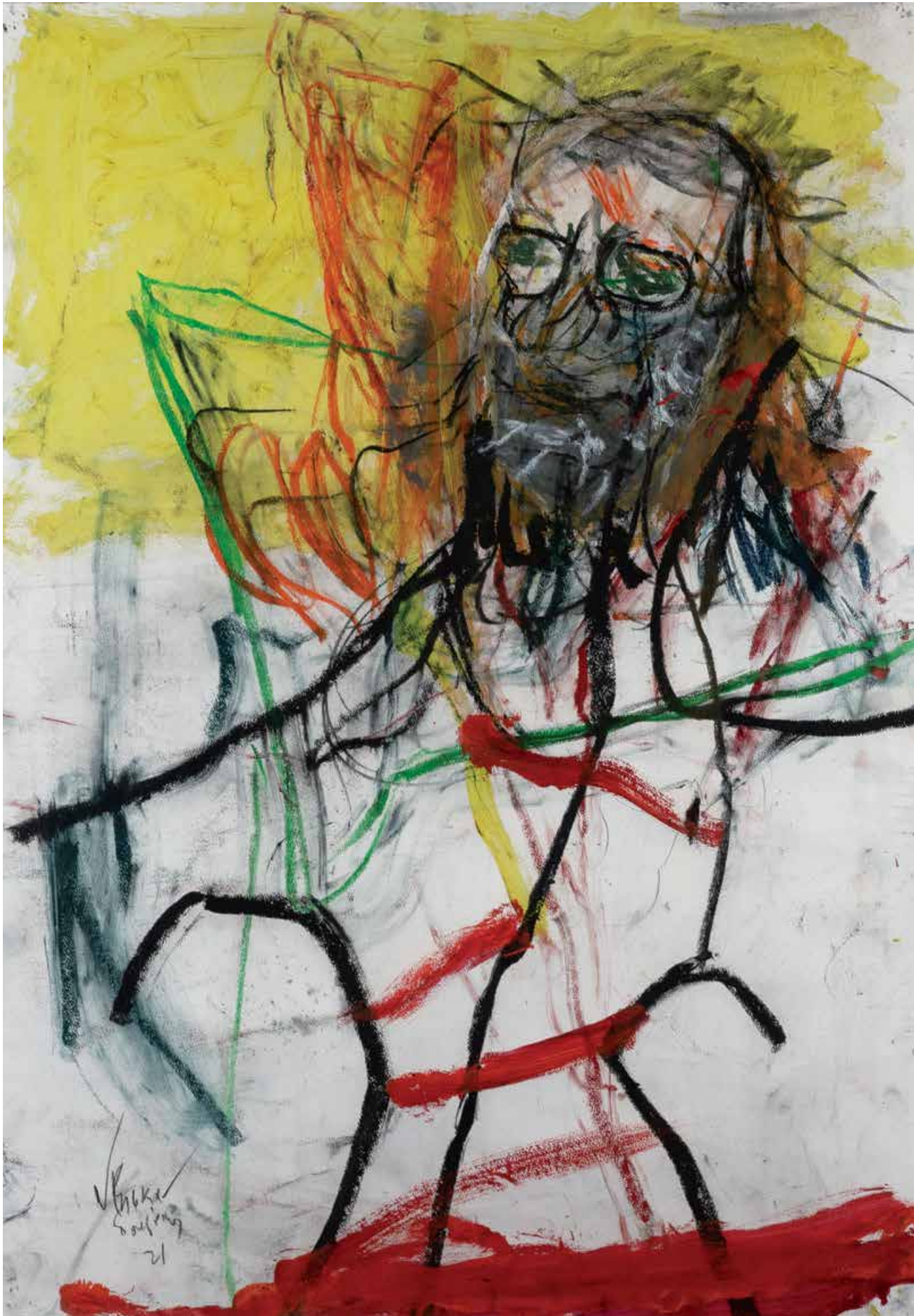
Meaning, there is above all else the critical decision: What to keep and what to lose...

To begin with, Art starts with both armies intact, 16 pieces to the left and 16 pieces to the right. Inflation, overcrowding but also boredom due to the slow pace of time.

Then comes the war, that is, the confrontations and creation, the inevitable losses, the very essence of the game. You must lose, if you want to win. From that first, plethoric phase, let us say from the Baroque that constantly returns to artistic themes, we arrive at minimalism, at abstraction, let us say at modernism... There, for example, that survive only the queen and king on one side while the opponent, on the other, has only the king, the fool and the rook. There, the most captivating and yet most absolute game of Art is played. Let's say Picasso and Matisse against Duchamp and Malevich. A conflict to the limits. Iconoclasts against iconolaters. As always! To the meaning that is always found just before the end.

For Viskadourakis, the deepest content of expressionist abstraction he serves, is primarily found in its metaphysical aspect. Otherwise, things become one-dimensional, that is, decorative (the great danger of artistic expression through the ages).

C. I think at this moment, that the usefulness of Art History might lie only in that it functions as a good working tool, like the cane of a blind man, so to speak, which, while it does not show him the world, the blind man cannot exist in the world without it. That is, in other words, take a look for yourselves and unbiased at Viskadourakis' paintings, dedicate a bit more time to them than usual and then, I'm sure, an entire world will reveal itself to you, sometimes dreamlike and other times nightmarish... A game of "Forward - Back", "Fort - Da" as Sigmund Freud put it. I'm referring to his famous 1920 text where the father of psychoanalysis explores the deep relation between the pain of loss and the rapture of discovery. While he himself, was observing his just 1.5-years-old grandchild playing with a toy by at times throwing it away and then drawing it close again -

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2021
100 × 70 cm | Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

του –"Fort und Da" στα γερμανικά- συνειδητοποίησε πως ο μικρός σκηνοθετούσε μια τεχνητή απώλεια χάνοντας για λίγο το παιχνιδάκι του (fort) για να το ξαναβρεί αμέσως μετά, ανακουφισμένος (da). Ο Φρόιντ μίλησε τότε για την πρώτη συνειδητοποίηση της απώλειας (εν προκειμένω της μητέρας), αλλά και της ωρίμανσης μέσα από την περιπέτεια και την διακινδύνευση. Τη Χαρά μέσα από το πάθος.

Πολύ περισσότερο, από αυτό το δίπολο, δηλαδή την αρχετυπική και συμβολική κίνηση από το σημείο α ως το σημείο β, ξεκινάει κάθε «αφήγηση», μικρή ή μεγάλη, σπουδαία ή ασήμαντη, είτε πρόκειται για κείμενα είτε για εικόνες. Το «ταξίδι» αυτό της ψυχής, η έκθεσή της από την ασφάλεια στην περιπέτεια αποτελεί την απαρχή κάθε αισθητικής - συναισθηματικής εμπειρίας, κάθε τέχνης. Από το ταξίδι του Οδυσσέα ως τα πιο απλοϊκά σχήματα που χαζεύουμε στις σαπουνόπερες της τηλεόρασης: Κάποιος φεύγει (δράση), χάνεται για ένα διάστημα (δράμα) και στο τέλος επιστρέφει (happy end). Έτσι δημιουργείται η ιστορία. Θα έλεγα πως από αυτό το αρχετυπικό σχήμα αφορμάται κάθε αφηγηματική Τέχνη. Και βέβαια συμπεριλαμβάνω σε αυτή τη διαδικασία και τη ζωγραφική. Αυτή η αμφισημία, το ταξίδι που δεν ολοκληρώνεται και η επιστροφή που δεν δικαιώνει, η διπροσωπία ανάμεσα στον δόκτορα Τζέκιλ και τον κ. Χάιντ, αποτελούν βασικές αναφορές της προβληματικής του Βισκαδουράκη. Η οποία συμβαδίζει με την προβληματική κι άλλων ζωγράφων όπως ο Νίκος Κρυωνίδης ή ο διεθνής Αμερικανός Cy Twombly (1928 - 2011).

Αυτοί οι ζωγράφοι αφηγούνται τις δικές τους οπτικές ιστορίες κινούμενοι ανάμεσα στην αφαίρεση και τον εξπρεσιονισμό, επιμένοντας τόσο στον σχολιασμό των «παθημάτων» του σύγχρονου κόσμου όσο και την καταβύθιση στον εσωτερικό βίο. Με εγγραφές, σβησίματα, και εκτονωτικές χειρονομίες. Οι οπτικές «ιστορίες» τους, αν και πολύπλοκες ή πολυεπίπεδες, κινούνται πρωτίστως ανάμεσα σ' ένα καλωσόρισμα (Fort) και σε έναν αποχαιρετισμό (Da). Μια διελκυστίνδα ανάμεσα στο θετικό και το αρνητικό. Την αισιοδοξία του (κάθε) νέου χρόνου και την κατάθλιψη που αφήνει η αποχώρηση του παλιού.

Θα έλεγα συνοπτικά ότι η ζωγραφική γεννήθηκε από τη ντροπή του κενού, η μουσική από τον φόβο της σιωπής και η ποίηση από την αγωνία των λέξεων να γίνουν εικόνες.

Κατά τα λοιπά και για μένα ισχύει αυτό που έγραψε κάποτε ο αείμνηστος φίλος Χάρης Καμπουρίδης, ότι δηλαδή αντιμετωπίζει και τη φωτογραφία και τον κινηματογράφο ως συνέχεια της ζωγραφικής. Αυτής της αρχέγονης, ανεξάντλητης, πάρα τις Κασσάνδρες, μήτρας των εικόνων, θα συμπλήρωνα. Πράγμα που ισχύει απόλυτα και για τη ζωγραφική του Βισκαδουράκη. Ιδιαίτερα στον μνημειακό - κινηματογραφικό τρόπο της αφήγησης που διαπιστώνουμε στις μεγάλων διαστάσεων συνθέσεις του. Πρόκειται εδώ για τον αέναο όσο και πεισματικό διάλογο, τα δάνεια ή τα αντιδάνεια, ανάμεσα στην κινούμενη εικόνα και τη στατική. Το fort και το da ή ο δόκτωρ Τζέκιλ και ο κύριος Χάιντ που εξετάζουμε εδώ. Αφού τα πάντα

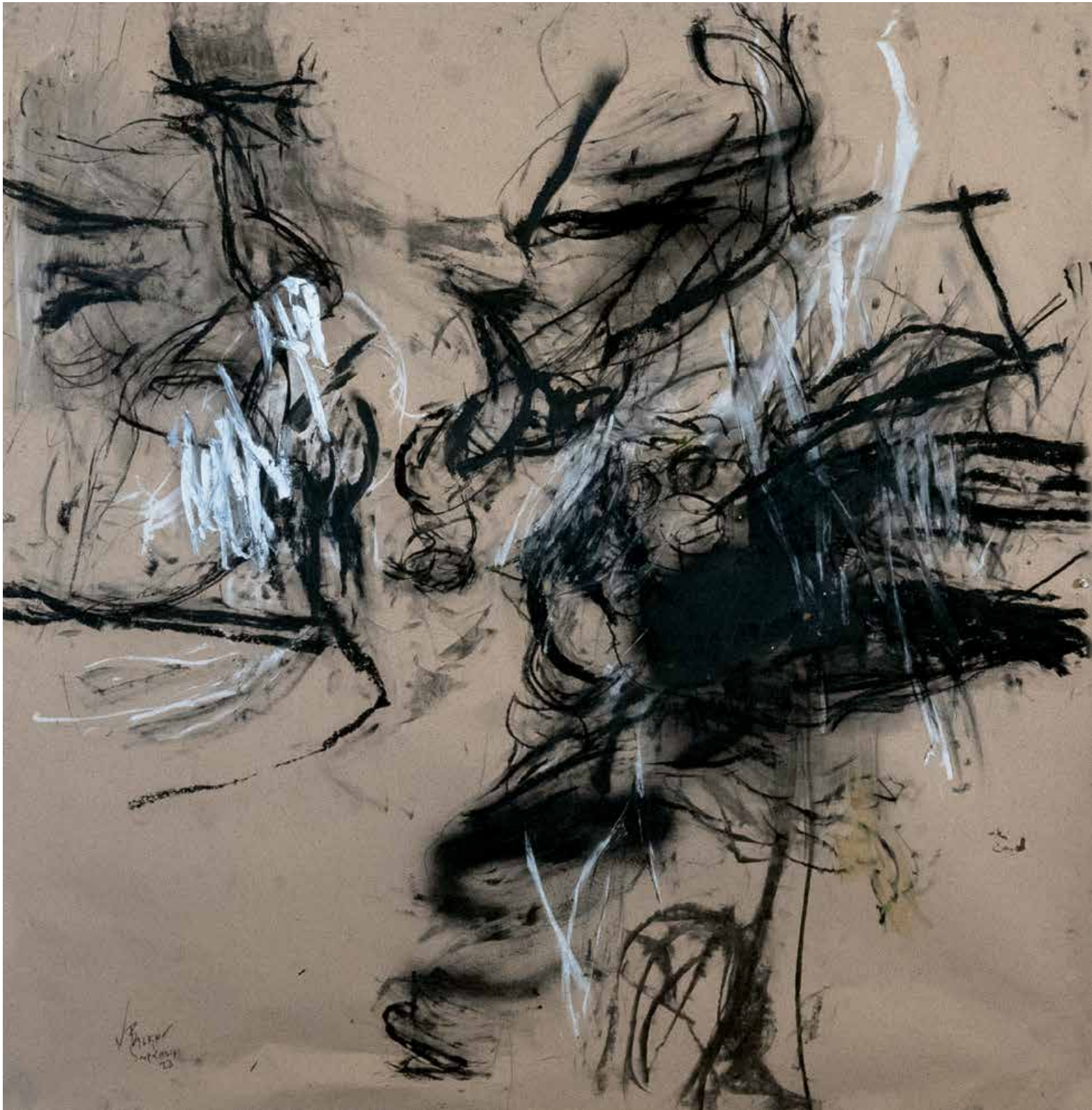
“Fort und Da” in german – he realized that the little boy was staging an artificial loss by losing his toy for a while (fort) only to recover it after, relieved (da). Freud then spoke of the first conscious realization of loss (in this case, of his mother) but also of growing up through the adventure and endangerment. Joy arising from passion.

Much more so, from this dipole, that is, the archetypal and symbolic move from point A to point B, begins every "narrative", large or small, significant or trivial, whether in texts or in images. This "journey" of the soul, the exposure from safety to adventure, constitutes the origin of every aesthetic – emotional experience, every Art form. From Odysseus' journey to the simplest plots we watch in TV soap operas: someone leaves (action), disappears for a time (drama) and in the end returns (happy end). Thus, a story is created. From that archetypal schema arises every narrative Art. And of course, I include in that process the Art of painting. That ambiguity, the journey left unfinished and the return that doesn't vindicate, the duality between Dr Jekyll and Mr. Hyde, constitute fundamental references in Viskadourakis' concerns. Which align with that of other painters, such as Nikos Kryonidis or the internationally renowned American Cy Twombly (1928 - 2011).

These painters narrate their own visual stories, moving through abstraction and expressionism, insisting not only in the commentary on the "sufferings" of the modern world but also on the immersion in the inner life. With inscriptions, erasures, and cathartic gestures. Their visual "stories", though complex or multilayered, move primarily through a Fort and a Da, a welcome and a farewell. A tug-of-war between positive and negative. The optimism of (every) new year and the depression left by departure of the old.

In summary, I'd say that painting was born from the shame of emptiness, music from the fear of silence and poetry from the struggle of words to become images.

Furthermore, I also agree with what my late friend Haris Kampouridis once wrote, that he considers photography and cinema as continuations of painting. That primal, inexhaustible, despite Cassandras, womb of images, I would add. Something that also absolutely holds true for Viskadourakis' painting. Especially in his monumental – cinematic way of narration that we observe in his large-scale compositions. Here, it's about the eternal yet stubborn dialogue, the borrowings or counter-borrowings, between the moving image and the static one. Fort and Da or Dr. Jekyll and Mr. Hyde as we examine here. Since everything begins from a blank

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2023

114 × 114 cm

Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

εκκινούν από μία λευκή επιφάνεια, από μία οθόνη, ένα άσπρο χαρτί, ένα κάδρο, ένα πλάνο. Απ’ την άλλη η ζωγραφική –γραφική– γραφή είναι τόσο αρχαία όσο και το προπατορικό αμάρτημα και είναι το ευνοημένο (ευλογημένο) μέσον διά του οποίου ο λόγος γίνεται σάρκα. Και που το φως γεννιέται από τη σκιά όπως ακριβώς το ορατό από το αόρατο. Ποτέ αντίθετα. Συνεχώς.

Δεν χρειάζονται παραδείγματα νομίζω για να αποδείξει κανείς ότι οι πιο σημαντικοί σκηνοθέτες του κινηματογράφου, οι πιο σημαντικοί φωτογράφοι έχουν κατεξοχήν εικαστική παιδεία, έχουν υπάρξει φανερά ή κρυφά ζωγράφοι, σχεδιαστές ή εικονογράφοι, ενώ βαθύτερη φιλοδοξία τους είναι να κάνουν ταινίες τόσο ωραίες όσο κι ένας πίνακας ζωγραφικής, από αυτούς που θαυμάζουμε στα μουσεία ή τις απρόσιτες συλλογές των βαθύπλουτων. Και με την έκθεση αυτή μπορεί ο ευαίσθητος θεατής να παρατηρήσει τις ουσιαστικές σχέσεις αλλά και τις διαφορές ανάμεσα στη ζωγραφική, τη φωτογραφία και τον κινηματογράφο. Ανάμεσα στο ενσταντάι και τη σεκάνς όπως τις διατυπώνει με ενάργεια ο Βισκαδουράκης. Δημιουργώντας έργα που αντέχουν και σε μια δεύτερη ή και τρίτη ανάγνωση. Έργα που μιλούν για τη μοναξιά, την αδυναμία επικοινωνίας, το ανικανοποίητο, τις όλο και πιο προβληματικές σχέσεις των ανθρώπων αλλά και τις πολλαπλές κρίσεις που γενικότερα χαρακτηρίζουν την εποχή μας.

Τέλος, θέλω να υπογραμμίσω πως όσο πιο εύκολο στην πρόσληψη του είναι ένα έργο, τόσο πιο φτωχό στην αισθητική του αποτίμηση. Όπως για παράδειγμα εκείνος ο κινηματογράφος του εντυπωσιασμού που στοχεύει σ’ ένα, όσο το δυνατόν, πιο μαζικό κοινό –το χρήμα γαρ– και επιδιώκει με κάθε τρόπο την άμεση και εύκολη συγκίνηση. Την αδιαμεσολάβητη από την οποιαδήποτε νοητική διεργασία. Όμοια ακριβώς μ’ εκείνη τη ζωγραφική που επιδεικνύει, σχεδόν αποκλειστικά, τα τεχνικά - αφηγηματικά της προσόντα στοχεύοντας στον ρηχό ενθουσιασμό των αδαών και τις υψηλές τιμές στην αγορά της Τέχνης. Όμως χωρίς βαθύτερο τρόπο, χωρίς δέος, δεν υφίσταται και βαθύτερη συγκίνηση. Και στην παρούσα έκθεση ο προσεκτικός θεατής θα έχει πολλές ευκαιρίες και να προβληματιστεί και να συγκινηθεί.

Συνοψίζοντας: Η ανθρώπινη κωμωδία παίζεται ως επί το πλείστον με όρους δράματος. Από την άλλη, το παράλογο του κόσμου μόνο η Τέχνη μπορεί να εξορκίσει.

Καθ. Μάνος Στεφανίδης
Ιούλιος 2025

surface, a screen, a white paper, a frame, a shot. On the other hand, painting –drawing– writing is as ancient as original sin and is the privileged (blessed) means through which the word becomes flesh. And from which light is born from shadow, just as the visible from the invisible. Never the other way around. Continuously.

There is no need for examples, I believe, to prove that the most important film directors, the most significant photographers, possess above all a visual education, have openly or secretly been painters, designers or illustrators. Their ambition is always to make films as beautiful as a painting, like those we admire in museums or the inaccessible collections of the ultra-wealthy. And through this exhibition, the sensitive viewer can observe the essential connections as well as the differences between painting, photography and cinema. Between the snapshot and the sequence as Viskadourakis clearly depicts them. Creating artworks that withstand a second or even third reading.

Works that speak of loneliness, of the inability to communicate, of insatiability, of the increasingly problematic human relationships but also of the multiple crises that generally characterize our era.

Lastly, I want to underline that the easier a work is in its consumption, the poorer its aesthetic valuation. Like, for example, those spectacular films that aim at, as wide as possible, audience –after all, money talks– and pursue by any means the immediate and easy emotion. The unmediated by any thought process. Exactly like the painting which shows, almost exclusively, its technical – narrative qualities, aiming at shallow enthusiasm of the uncultured, and high prices in the Art market. However, without the ultimate terror, without awe, there can exist no greater emotion. And in this exhibition, the attentive viewer will have many opportunities both to reflect and to be moved.

Summarizing: The human comedy is played mostly in terms of drama. On the other hand, only Art can exorcise the absurdity of the world.

Prof. Manos Stefanidis
July 2025

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2024
114 × 114 cm
Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2024
114 x 114 cm
Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

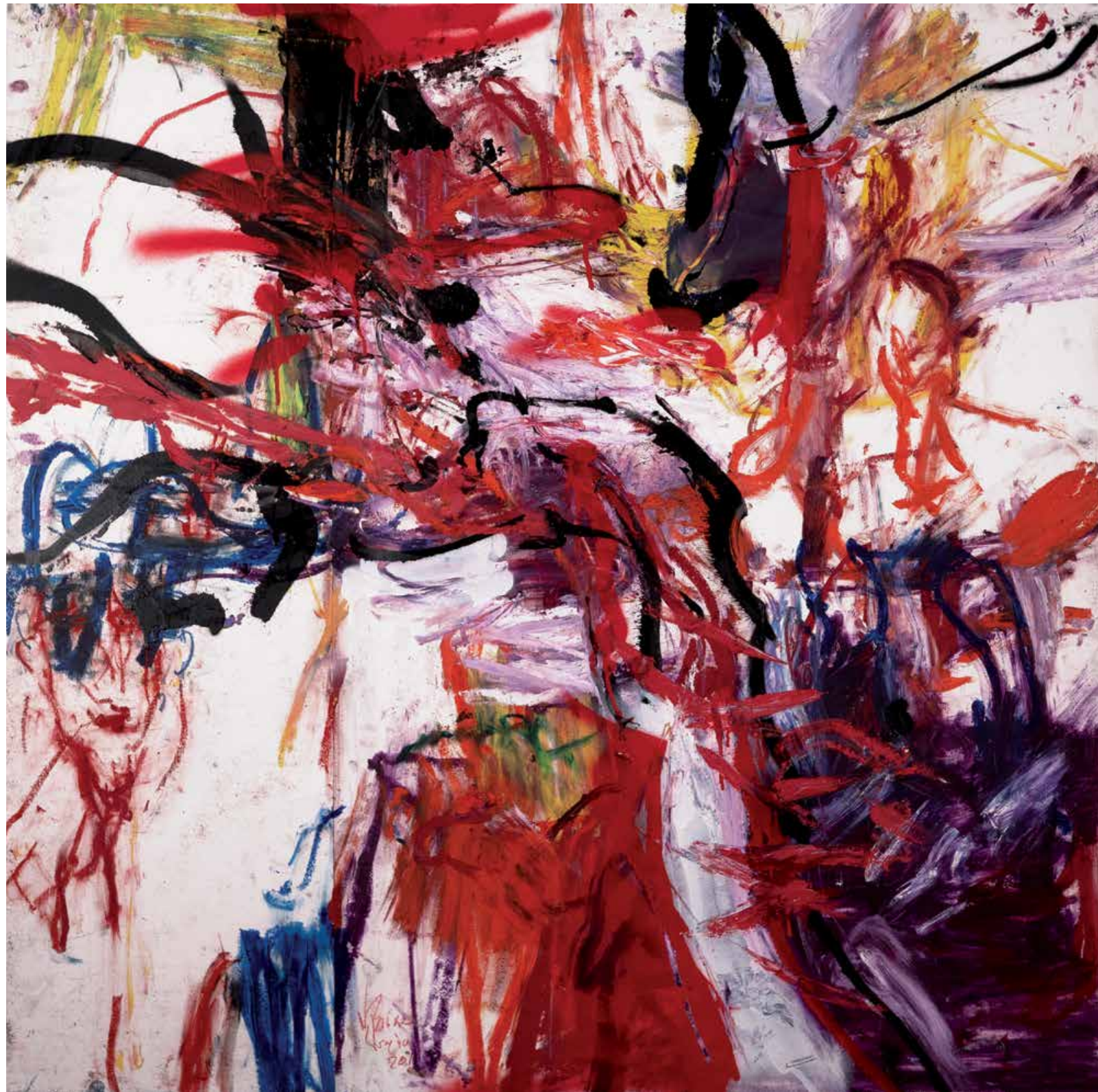
Χωρίς τίτλο | Untitled | 2024
114 x 114 cm
Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2024
113 × 113 cm
Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2021
100 × 70 cm
Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2024
114 x 114 cm
Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2020-2025
100 x 100 cm
Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Ad nauseam*

Ο Καραβάτζο άλλαξε την ιστορία της Τέχνης με τα καινοφανή στοιχεία που προσκόμισε στην κατασκευή των εικόνων: Κοντινά πλάνα, μεγεθύνσεις, απρόβλεπτες, οπτικές γωνίες που ξεβολουούν τον θεατή, θεατρικά φώτα και απότομα περάσματα από το σκοτάδι στο φως.

Τέλος έμφαση στην ωμότητα, τη βία των σκηνών και τον πληθιακό χαρακτήρα των προσώπων. Το ιερό διακονείται όχι μέσω της εξιδανίκευσης αλλά με την επιστροφή στο χοϊκό. Στο αίμα, στον ιδρώτα, στις οσμές της σάρκας που οδυνάται. Αυτά, η άμεση θεατρικότητα δηλαδή των εικόνων και η συναισθηματική τους φόρτιση έως ακράτειας, θα γίνουν τα βασικά επιχειρήματα της Αντιμεταρρύθμισης και η κυρία αισθητική του μπαρόκ.

Ο **Καραβάτζο (1571 - 1610)** θα ζωγραφίσει την περίφημη **«Αποκαθήλωση»** του Βατικανού γύρω στα 1603. Ο **Πέτερ Πάουλ Ρούμπενς (1577 - 1640)**, μόλις επτά χρόνια νεότερος, θα επιστρέψει ευλαβικά στο ίδιο θέμα δέκα χρόνια μετά εμπλουτίζοντάς το με την πληθωρική αίσθηση σάρκας και τα θερμά χρώματα που ήδη έχουν γίνει το σήμα κατατεθέν της τέχνης του. Ο διάλογος είναι εντυπωσιακός. Ο Ρούμπενς αντιγράφει ελεύθερα τον νεκρό δάσκαλο αναδημιουργώντας με προσωπική ματιά το αριστούργημα. Ο Καραβάτζιο έχει πεθάνει τρία χρόνια πριν –πολύ νέος– αλλά η οπτική του έχει ήδη σφραγίσει όλη την καθολική Ευρώπη. Ως σήμερα.

Τελευταίοι του εμπνευσμένοι επίγονοι ο **Πιερ Πάολο Παζολίνι** και ο **Φράνσις Μπέικον**, ιδιαίτερα με τα μαύρα του τρίπτυχα ο τελευταίος, ωδές θανάτου ενός μεταμοντέρνου μπαρόκ. Όμοια και τα «κόκκινα», τα «κίτρινα» ή τα «μαύρα» τρίπτυχα του **Βισκαδουράκη**. Σε έμμεσο διάλογο με τον Μπέικον είναι γεμάτα από την ένταση μορφών που βαρέθηκαν να υπάρχουν χωρίς όμως και να στέργουν στον θάνατό τους.

***Ad nauseam:** Θα πει ως το μη περαιτέρω, στα όρια της ναυτίας. Του εμετού. Του κορεσμού. Εξ ου και το μυθιστόρημα του **Ζαν Πολ Σαρτρ**, **Nausée**, δηλαδή Ναυτία που κυκλοφόρησε το 1938. **Εν προκειμένω ο Καραβάτζο και όσοι διαλέγονται μαζί του φτάνουν την επίδειξη της οπτικής βίας "Ad nauseam".**

Μ.Σ.

Χωρίς τίτλο, Τρίπτυχο | Untitled, Triptych | 2024

100 x 70 cm (έκαστο έργο | each work)

Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Ad nauseam*

Caravaggio changed the history of Art with the innovative elements he introduced to the construction of images: Closeups, blowups, unpredictable visual angles that discomfit the viewer, theatrical lights and abrupt passage from darkness to light.

Lastly, emphasis to the rawness, the violence of the scenes and the plebian character of the faces. The sacred, ministered not through idealization but through the return to the earthen. To blood, to sweat, to the smells of the flesh that suffers. This – namely, the immediate theatricality of the images and their emotional intensity to the point of excess, will become the core arguments of the Counter-Reformation and the principal aesthetic of the Baroque.

Caravaggio (1571 - 1610) will paint the famous *“Entombment of Christ”* of the Vatican in 1603. **Peter Paul Rubens (1577 - 1640)**, just seven years younger, will return reverently to the same theme ten years later, enriching it with the plethoric sense of flesh and the warm colors that have already become the

trademark of his Art. The dialogue is spectacular. Rubens freely copies the deceased teacher, recreating the masterpiece with a personal look. Caravaggio has died three years earlier – very young – but his vision has already left its mark on the whole of Catholic Europe. Up to this day.

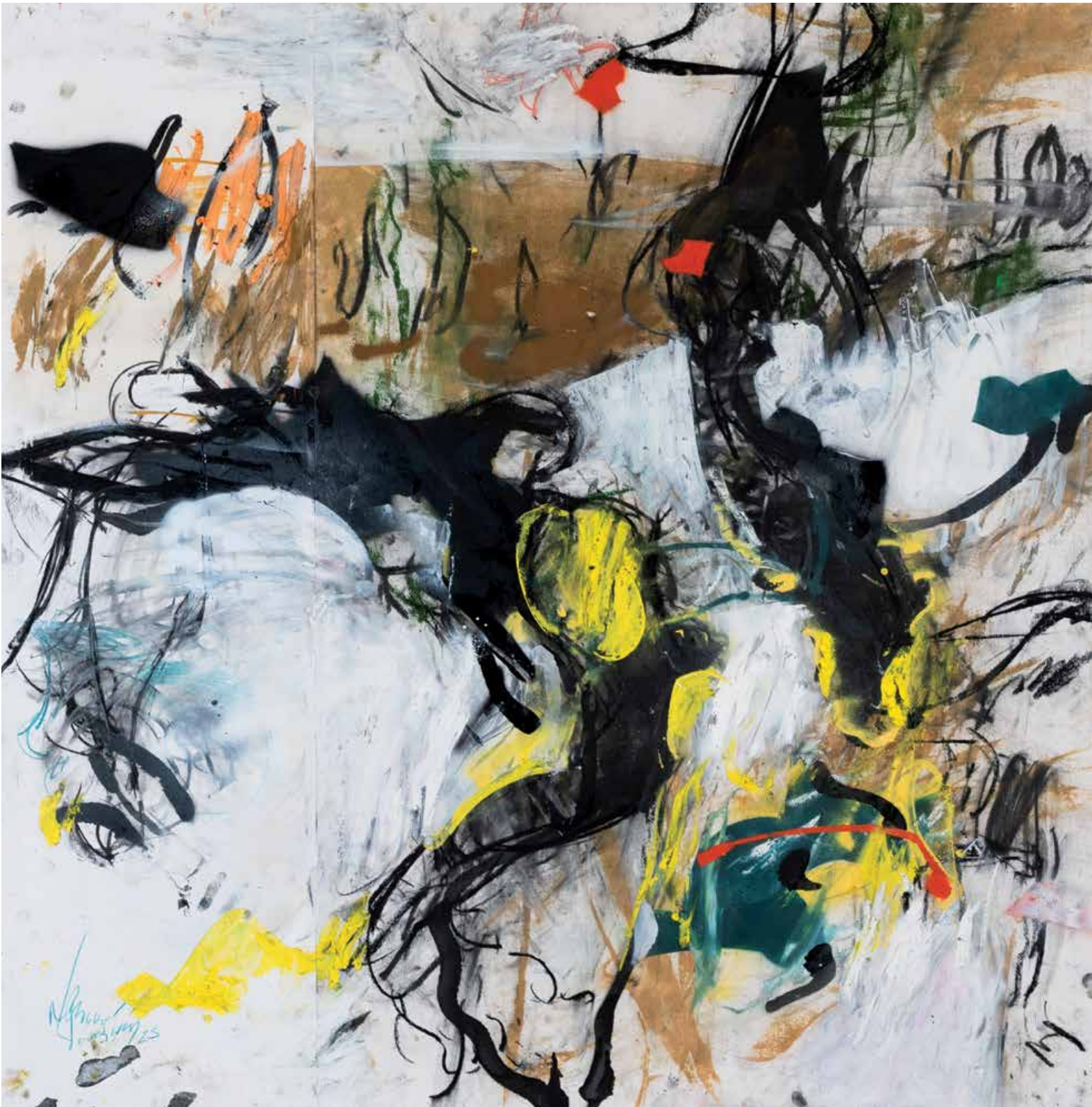
His last inspired epigones, Pier Paolo Pasolini and Francis Bacon – especially the later, with his black triptychs– odes of death of a postmodern Baroque. Similarly, the ‘red’, ‘yellow’ or ‘black’ triptychs of Viskadourakis. In indirect dialogue with Bacon, they are filled with the tension of forms that grew bored of existing without, however, acquiescing to their death.

***Ad nauseam:** meaning to the point of no return, to the limits of nausea. Of revulsion. Of saturation. Hence the title of **Jean Paul Sartre’s** novel, **La Nausée** – Nausea, published in 1938. **In this context, Caravaggio and those who engage with him, push the display of visual violence to the point of “Ad nauseam”.**

Μ.Σ.

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2024
91 x 100 cm
Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2025
97 x 100 cm
Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2023
 21 x 29,7 cm (έκαστο έργο | each work)
 Παστέλ σε χαρτί | Pastels on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2023
 21 x 29,7 cm (έκαστο έργο | each work)
 Παστέλ σε χαρτί | Pastels on paper

Ό,τι κι αν υποστηρίζουμε, όταν μιλάμε για Τέχνη, κατ’ ουσίαν αναφερόμαστε σε μόνο δύο πλην κολοσσιαία θέματα: Τον έρωτα και τον θάνατο (πάντα μ’ αυτή τη σειρά).

Αυτό συμβαίνει και με τη ζωγραφική του Βισκαδουράκη, μια Τέχνη κατ’ εξοχήν «υπαρξιακή». Τούτων δοθέντων σκέφτομαι πως ο έρωτας έχει χίλια πρόσωπα, η μοναξιά μόνο ένα. Ο έρωτας φοράει χίλιες προσωπίδες, η μοναξιά μόνο το πρόσωπό της. Και πως ο έρωτας είναι το εύκολο συναίσθημα της νεότητας ενώ η αγάπη το κέρδος της ωρίμανσης. Ο έρωτας είναι ιστορία που αρχίζει την Άνοιξη και τελειώνει το Φθινόπωρο αλλά η αγάπη είναι το αειθαλές που βλασταίνει σε κάθε εποχή. Ο έρωτας είναι θνησιγενής, η αγάπη όμως παραμένει αθάνατη ακόμη και στις πιο οδυνηρές συνθήκες θνητότητας.

Αυτά που δεν ζήσαμε, υπάρχουν και μας βασανίζουν περισσότερο. Έρως γλυκόπικρος. Πρόκειται για επιθυμίες που δεν έλαβαν σάρκα αλλά παραμένουν σκέλεθρα, οστά και κρανία τεταπεινωμένα.

Γι’ αυτό κάνουμε Τέχνη, γι’ αυτό γράφουμε, γι’ αυτό ζωγραφίζουμε. Γι’ αυτό γρατζουνάμε το κενό. Γι’ αυτό δημιουργούμε. Για να υπηρετήσουμε τη σιωπή. Το παιχνίδι είναι εκ των προτέρων χαμένο. Όμως εμείς επιμένουμε μήπως και δώσουμε σ’ όλα αυτά τα φαντάσματα υπόσταση. Έρως καταδικασμένος. Εκτεθειμένος. Αναστημένος.

M.S.

Χωρίς τίτλο, Τρίπτυχο | Untitled, Triptych | 2020

100 x 70 cm (έκαστο έργο | each work)

Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Whatever we may claim, when we speak of Art, we are in essence referring to only two, colossal themes: Eros and Thanatos – Passionate, romantic love and Death (always in that order).

That is also the case in Viskadourakis’ painting, an Art predominantly ‘existential’. Given all this, I think that Eros has a thousand faces while loneliness has only one. Eros wears a thousand masks, loneliness only its own face. And that passionate love is the easy feeling of youth while Agape – the selfless and unconditional kind of love – is the reward of maturity. Eros is a story that starts in Spring and ends in

Autumn, but Agape is the evergreen that grows in every season. Passionate love is born already dead, while true love remains immortal even in the direst circumstances of mortality.

That which we haven’t lived through, exists and tortures us even more. Eros bittersweet. These are desires that never took on flesh, but remain skeletons, humbled bones and skulls.

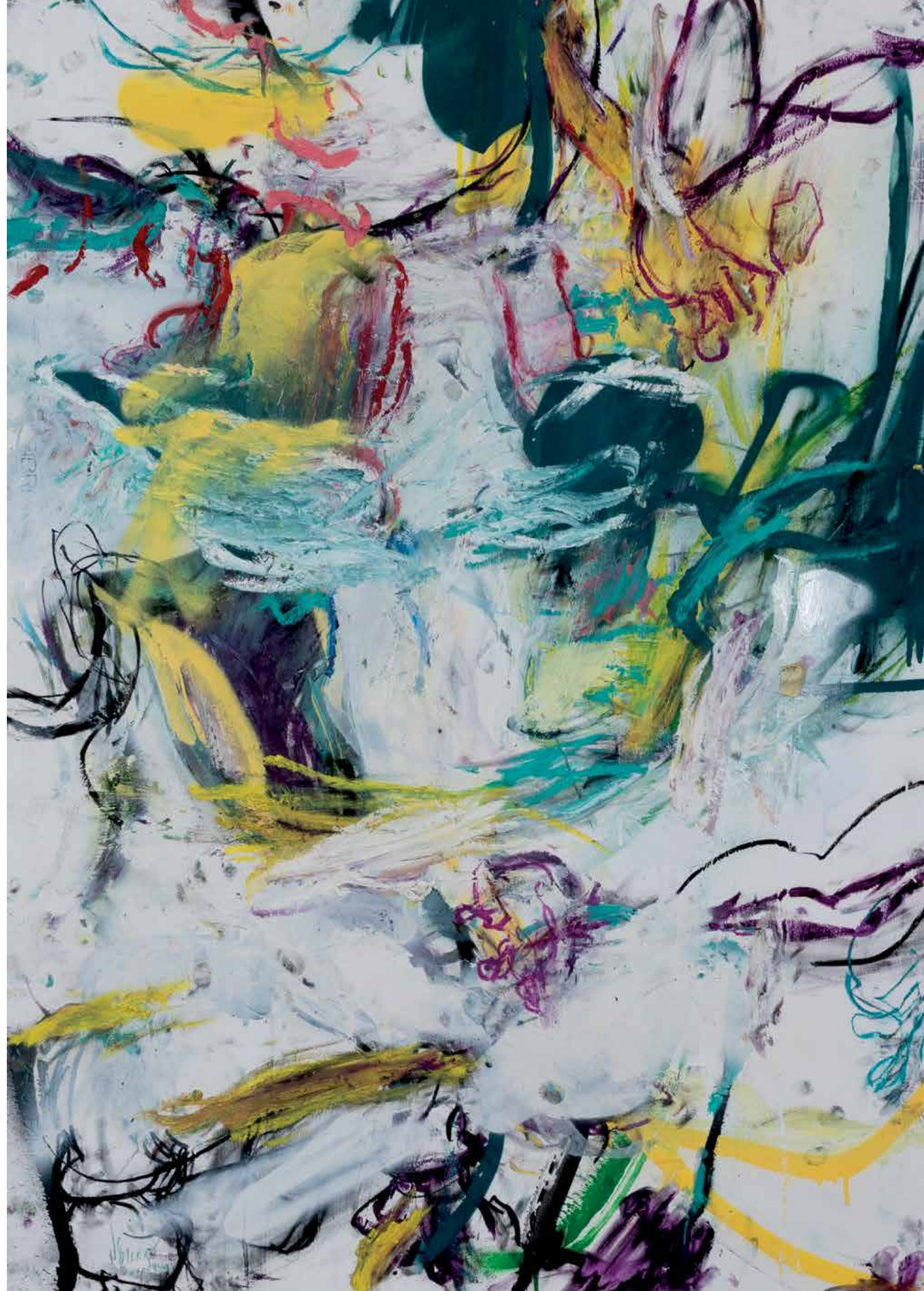
That is why we do Art, why we write, why we paint. Why we scratch at the void. Why we create. To serve the silence. The game is already lost before it begins. But we persist, so we might give all these ghosts substance. Eros condemned. Exposed. Risen.

M.S.

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2023
 21 x 29,7 cm (έκαστο έργο | each work)
 Παστέλ σε χαρτί | Pastels on paper

Δεξιά | On the right | **Χωρίς τίτλο | Untitled | 2025**
 100 x 70 cm
 Ακρυλικά, κάρβουνο και παστέλ σε χαρτί | Acrylic, charcoal and pastels on paper

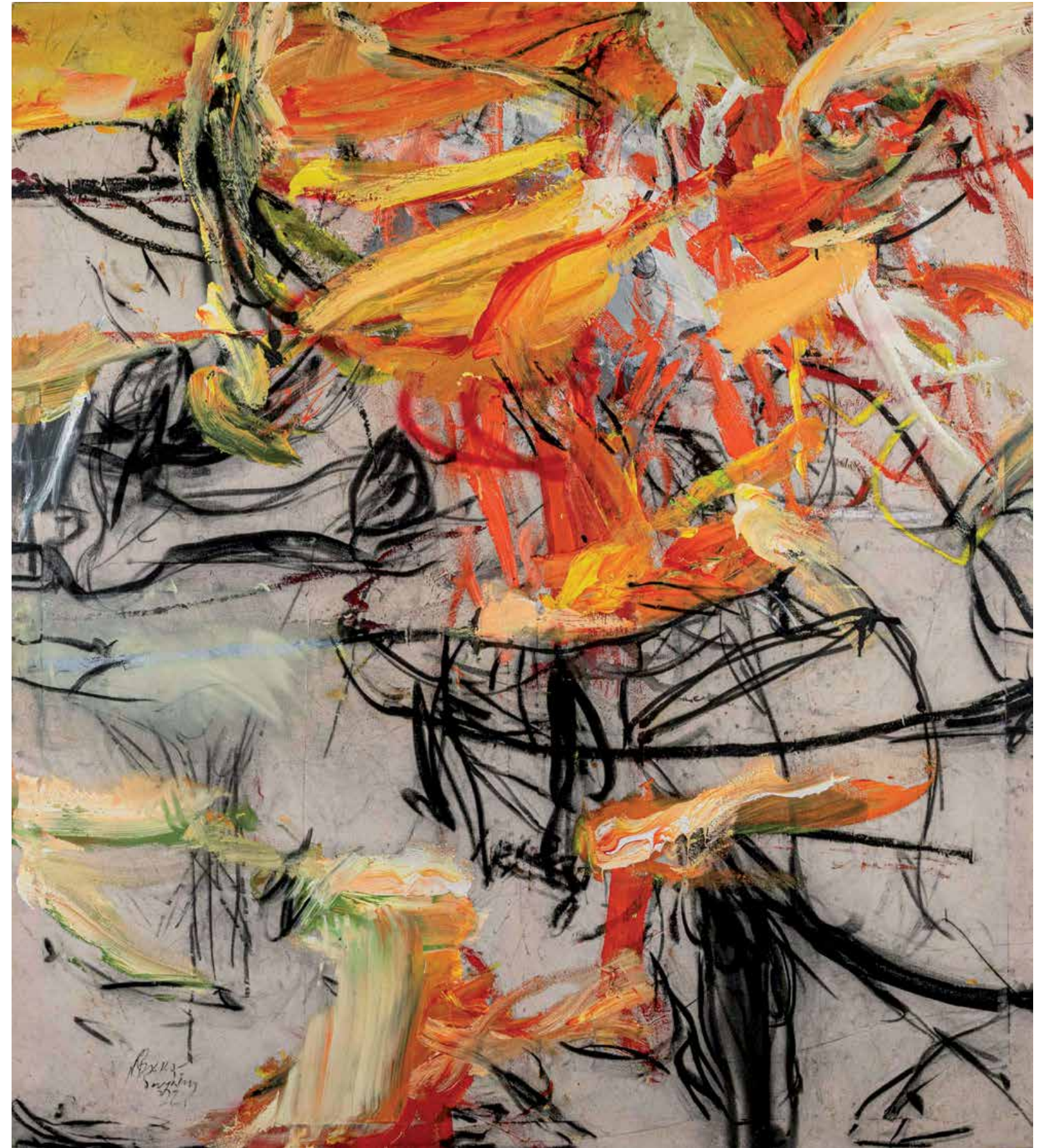
Χωρίς τίτλο | Untitled | 2023
 100 x 140 cm | Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2020
 100 x 97 cm | Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2023
 24 x 32 cm | Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

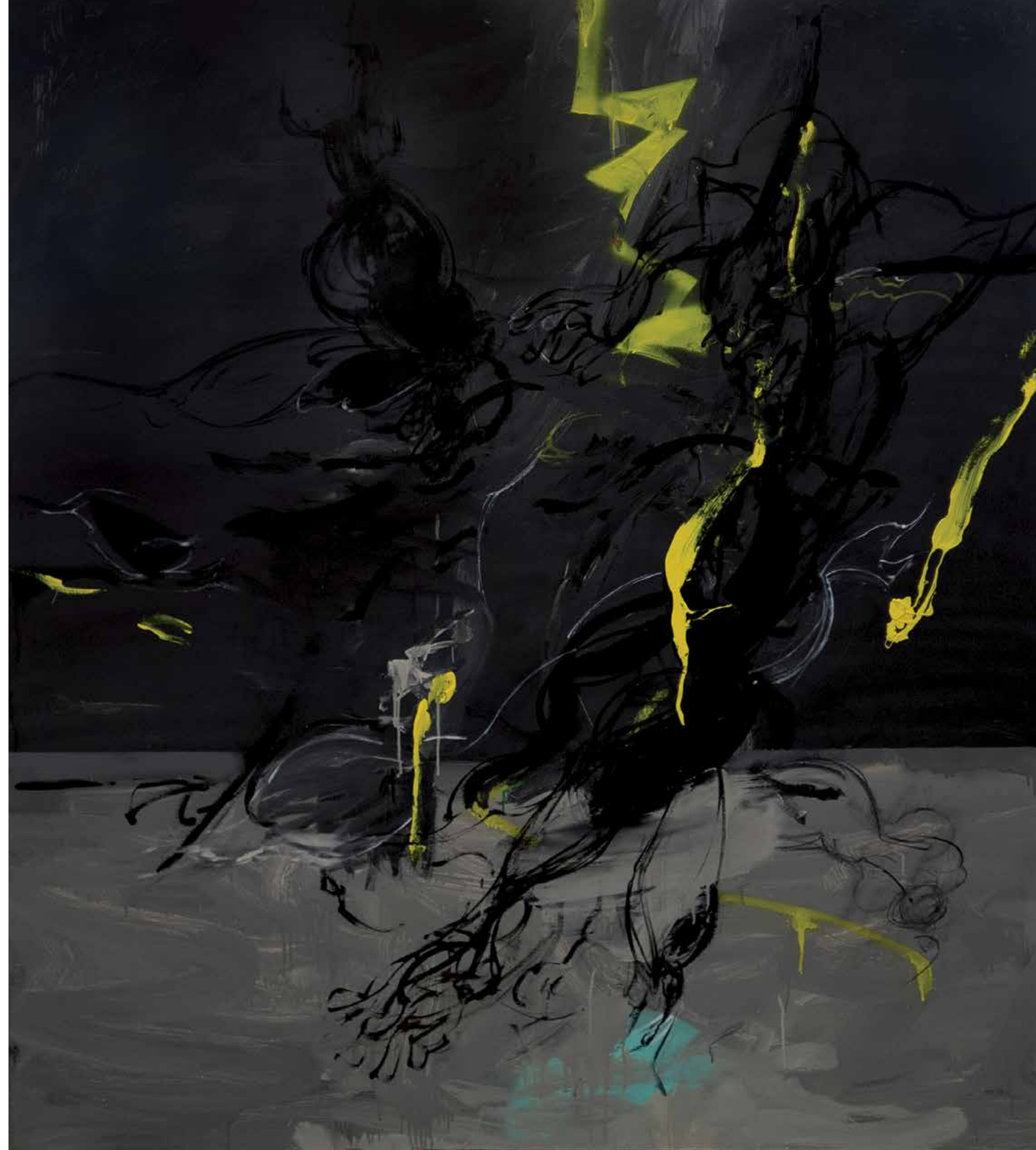

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2022
 180 x 160 cm | Ακρυλικά, κάρβουνο και παστέλ σε πανί | Acrylic, charcoal and pastels on fabric

Χωρίς τίτλο | **Untitled** | 2022
 173 x 114 cm | Ακρυλικά και παστέλ σε χαρτί | Acrylic and pastels on paper

Δεξιά | On the right | **Χωρίς τίτλο | Untitled** | 2025
 180 x 160 cm | Ακρυλικά σε καμβά | Acrylic on canvas

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2024
190 x 240 cm | Ακρυλικά, κάρβουνο και παστέλ σε πανί | Acrylic, charcoal and pastels on fabric

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2025
190 x 240 cm | Ακρυλικά, κάρβουνο και παστέλ σε πανί | Acrylic, charcoal and pastels on fabric

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2023
 195 x 252 cm | Ακρυλικά, κάρβουνο και παστέλ σε πανί | Acrylic, charcoal and pastels on fabric

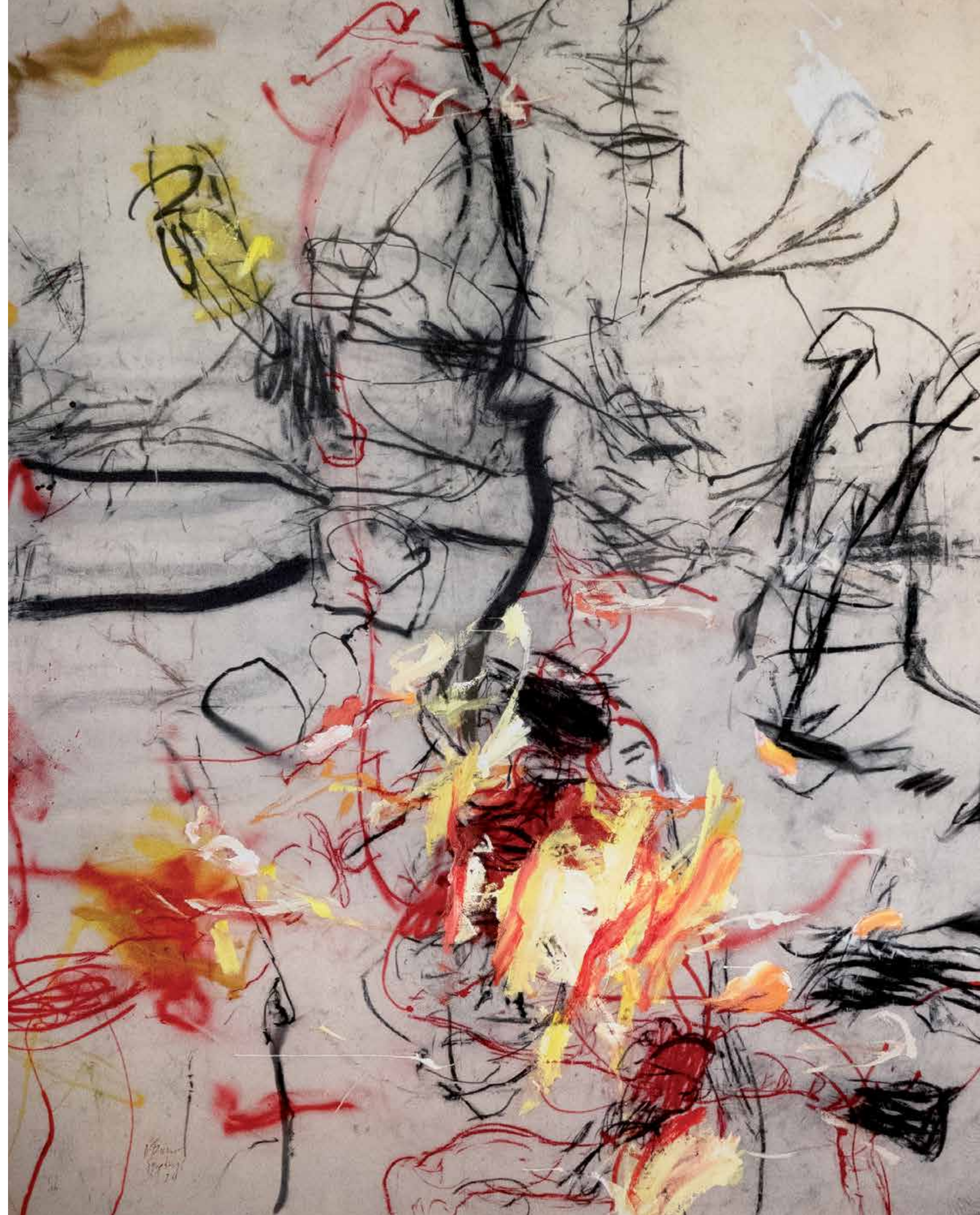

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2022
 170 x 170 cm | Ακρυλικά, κάρβουνο και παστέλ σε πανί | Acrylic, charcoal and pastels on fabric

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2022

180 x 195 cm | Ακρυλικά, κάρβουνο και παστέλ σε πανί | Acrylic, charcoal and pastels on fabric

Δεξιά | On the right | Χωρίς τίτλο | Untitled | 2024

280 x 230 cm | Ακρυλικά, κάρβουνο και παστέλ σε πανί | Acrylic, charcoal and pastels on fabric

Η ΚΑΘΟΔΟΣ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ ΣΤΟΝ ΑΔΗ

ΕΡΓΑ 2015-2016

THE DESCENT OF ODYSSEUS INTO HADES

WORKS 2015-2016

Αυτή η ενότητα έργων πρωτοπαρουσιάστηκε
από τις 12 Μαρτίου έως τις 30 Απριλίου 2017
στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Κρήτης.

These works have been presented for the first time
from March 12 to April 30, 2017
at the Museum of Contemporary Art of Crete.

Δεξιά | On the right | **Ο Οδυσσέας στον Άδη #1** | **Odysseus in Hades #1** | 2015-16
77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Η ΚΑΘΟΔΟΣ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ ΣΤΟΝ ΑΔΗ

« Η Κάθοδος του Οδυσσέα στον Άδη» αποτελείται από 16 κύρια έργα που έχουν θέμα τους την Οδύσσεια και πιο συγκεκριμένα τη Ραψωδία λ´, γνωστή και ως «*Νέκυια*». Σκόπιμη είναι μία απλή υπενθύμιση της Ραψωδίας που είναι άλλωστε στενά συνδεδεμένη με τη γραφή του καλλιτέχνη.

Η αφήγηση του Ομήρου ξεκινάει από το νησί της θεάς Κίρκης και αναπτύσσεται σε σκηνές. Πριν αποχωρήσει από το νησί με τους συντρόφους του η μάγισσα Κίρκη τού δίνει συμβουλές για την πλεύση του προς τον Κάτω Κόσμο και την ολοκλήρωση του σκοπού του, ο οποίος ορίζεται από τη συνάντηση του Οδυσσέα με την ψυχή του μάντη Τειρεσία και τον χρησμό του για το ταξίδι της επιστροφής του πολυμήχανου πρωταγωνιστή της Οδύσσειας προς την Ιθάκη. Ο Οδυσσέας ακολουθώντας τις συμβουλές της Κίρκης φτάνει στη σκοτεινή χώρα των Κιμμερίων στο τέλος του Ωκεανού, όπου κατά τους αρχαίους βρισκόταν η είσοδος στον Κάτω Κόσμο. Το πρώτο του μέλημα ήταν να σκάψει με το ξίφος του και να προσφέρει στις ψυχές των νεκρών τις καθιερωμένες νεκρικές τιμές, χοές από μελόγαλα, γλυκό κρασί, νερό, κριθάλευρο και το αίμα από δύο κριάρια που θυσίασε. Πριν εμφανιστεί ο μάντης, ο ποιητής παραθέτει μία σειρά από άψυχες και άφωνες σκιάς από γέροντες, νέους και νέες που συνάζονται για να πιουν το αίμα των σφαχτών.

Πρώτος εμφανίζεται ο σύντροφός του Ελπίνορας, ο οποίος σκοτώθηκε στο παλάτι της Κίρκης και έμεινε άκλαυτος και άταφος. Παρακαλεί τον Οδυσσέα να κάψει το νεκρό του κορμί και να προβεί στις αναγκαίες μεταθανάτιες τελετές.

Μεσολαβεί η αναπάντεχη παρουσία της σκιάς της μάνας του Αντίκλειας, που είχε πεθάνει χωρίς αυτός να το γνωρίζει, ενώ αυτός ταξίδευε με τους συντρόφους του από την Τροία. Ο Οδυσσέας την απομακρύνει από το αίμα της θυσίας γιατί βλέπει κοντά του τον Τειρεσία.

Το είδωλο του τυφλού Θηβαίου μάντη Τειρεσία, κρατώντας το σκήπτρο του τον πλησιάζει, πίνει το αίμα της θυσίας και, μαντεύοντας τον λόγο της επίσκεψης του Οδυσσέα, αρχίζει τον χρησμό του. Πρώτα του ανακοινώνει ότι είναι ο Ποσειδώνας που του κάνει δύσκολη την επιστροφή του από την Τροία, εκδικούμενος την τύφλωση του γιου του, Πολύφημου. Συνεχίζει διαβεβαιώνοντάς τον για την επιστροφή του στην Ιθάκη, υπό τον όρο του σεβασμού των αγελάδων του Θεού Ήλιου στο νησί της Θρινακίας. Στην περίπτωση μη σεβασμού των ιερών αγελάδων από τον ίδιο και τους συντρόφους του, ο μάντης προεξοφλεί την καταστροφή του καραβιού του, τον χαμό όλων των συντρόφων του και την επάνοδό του στην Ιθάκη με ξένο καράβι. Εκεί θα εξολοθρευσει τους μνηστήρες της καρτερικής Πηνελόπης και θα ζήσει μέχρι τα βαθιά γεράματα κοντά της. Ο θάνατός του δεν θα έλθει από πνιγμό αλλά μακριά από τις θάλασσες. Αυτά του είπε ο Τειρεσίας και απομακρύνθηκε από τη σκηνή.

THE DESCENT OF ODYSSEUS INTO HADES

“*The Descent of Odysseus into Hades*” is a unity of sixteen central pieces which derive their inspiration from the *Odyssey* and specifically *Rhapsody λ*, also known as “*Nekyia*”. Just a simple reminder of *Rhapsody λ*, is perhaps useful, as it is closely interwoven with the artist’s work.

Homer’s narrative starts from the island of goddess Circe and develops in scenes. Before leaving the island with his companions the witch Circe gives her advice on navigating towards the Underworld and the reason of this journey’s purpose, which is designated as the meeting of Odysseus with the soul of the seer Tiresias and the oracle to be received for his return journey to Ithaca. Following Circe’s advice Odysseus reaches the dark land of the Cimmerians at the Ocean’s ends, where the ancients believed lay the entrance to the Underworld. Odysseus’ first task was to dig with his sword and offer to the souls of the dead the established funeral libations of honeymilk, sweet wine, water, barley flour and the blood of two rams sacrificed. Before the appearance of the seer, Homer brings forth a series of lifeless and voiceless shadows of old men, young men and women who gather round to drink the sacrificial blood.

Elpinoros, Odysseus’ companion, appears first. He had been killed in the palace of Circe and had remained on her island unmourned and unburied. His lifeless shadow asks Odysseus to burn his dead body and make the necessary postmortem ceremonies.

The unexpected appearance of the shadow of the protagonist’s mother, Anticlea, who had died without him knowing while he was traveling with his companions from Troy comes next. But Odysseus moves her away from the blood of the sacrifice as he sees Tiresias entering.

The blind Theban seer Tiresias holding his scepter approaches to drink the blood of the sacrifice and guessing the reason for Odysseus’ visit to the underworld starts the oracle. He tells him how it is Poseidon who obstructs his return from Troy in revenge of his blind son, Polyphemus and continues reassuring him that his return to Ithaca, will be fulfilled but warns him that he and his companions must show respect to the Sun God cows on the island of Thrinakia. In case of non-respect of the sacred cows, from either him or his companions, the seer anticipates the destruction of his ship, the loss of all his comrades and his return to Ithaca on a foreign vessel. Upon his return to his native Ithaca, Odysseus will vanquish all of patient Penelope’s suitors and will grow old in her company. His death will not come from drowning but away from the seas he says. Having spoken his last words, Tiresias then leaves the scene.

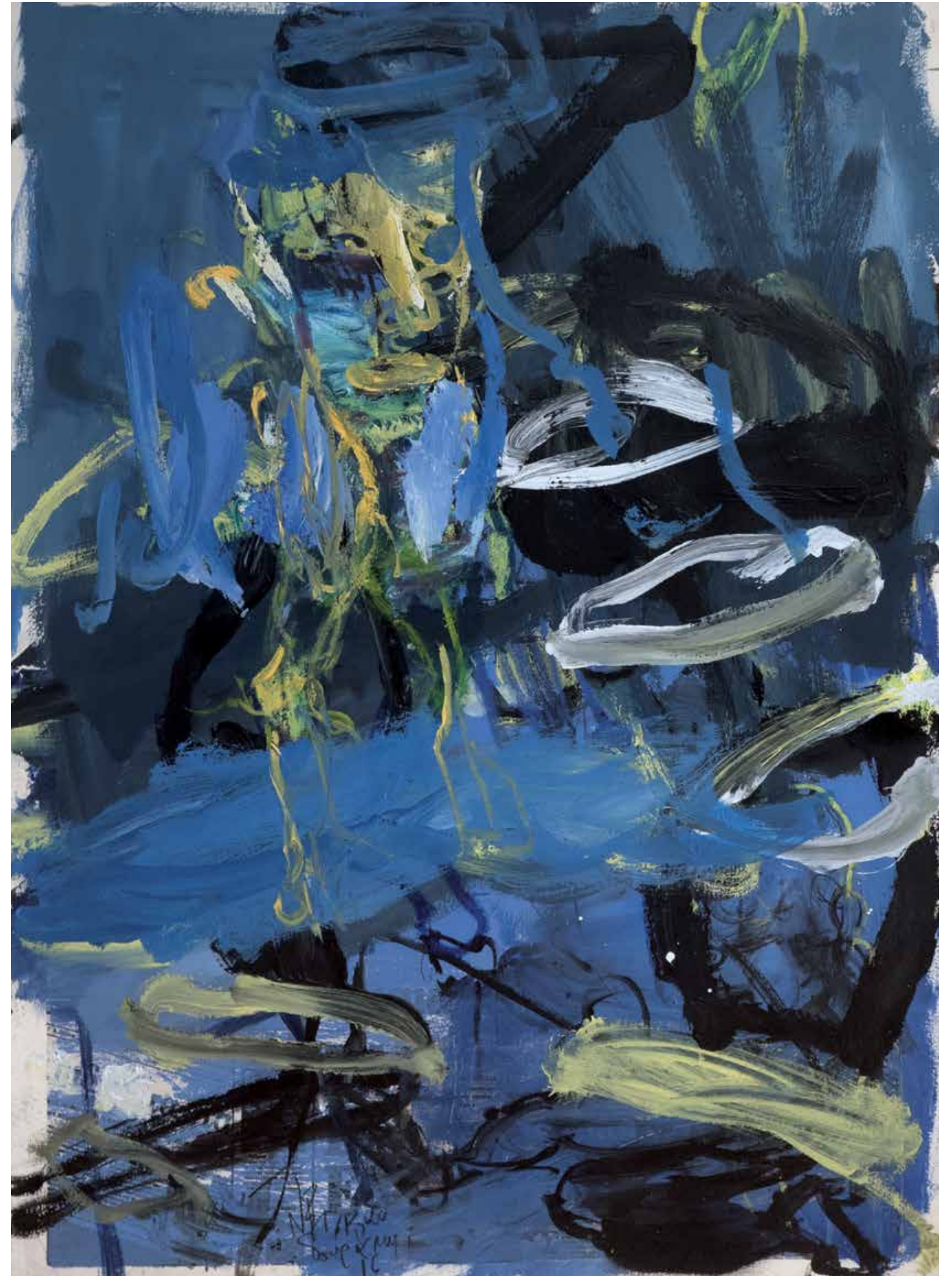
Δεξιά | On the right | Ο Οδυσσέας στον Άδη #4 | Odysseus in Hades #4 | 2015-16
77 × 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη #5 | Odysseus in Hades #5 | 2015-16
77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη #6 | Odysseus in Hades #6 | 2015-16
77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη #3 | Odysseus in Hades #3 | 2015-16
77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Η επόμενη συνάντηση είναι με τη σκιά της μητέρας του Αντίκλειας που περιμένει να δει τον γιο της. Εκείνη, αφού πρώτα πιει από το αίμα της θυσίας, εκφράζει την απορία της διερωτώμενη τον λόγο και τον τρόπο που ένας ζωντανός κατεβαίνει στο σκοτεινό βασίλειο του Άδη. Ο Οδυσσέας προσπαθεί να μάθει για το παλάτι του στην Ιθάκη, τη γυναίκα και τον γιο του και για τον θάνατό της. Πολύ λυπημένος προσπαθεί τρεις φορές να αγκαλιάσει τη μητέρα του, μα και τις τρεις του ξεφεύγει σαν αέρινος ίσκιος, σαν όνειρο που φτερουγίζει. Του εξηγεί ότι όταν πεθάνει ο άνθρωπος η ψυχή του φεύγει από το σώμα του, που δεν έχει κόκκαλα και νεύρα να στηρίξουν τις σάρκες του, αλλά είναι μία σκιώδης οπτασία.

Ακολουθεί μία σκηνή με τη συγκέντρωση γνωστών γυναικών συζύγων ηρώων που κι αυτές προσπαθούν να πιουν από το αίμα της θυσίας. Σαν έφυγαν οι ψυχές των γυναικών, ο Οδυσσέας διακρίνει τον ίσκιο του Αγαμέμνονα που του εξηγεί για τον άδικο χαμό του από το χέρι της γυναίκας του της Κλυταιμνήστρας στο γεύμα που του πρόσφερε ο βασιλιάς Αίγιος. Η θλιβερή συνάντηση με τον Αγαμέμνονα, γίνεται, ακόμη πιο βαριά όταν εμφανίζονται και άλλοι σημαντικοί ήρωες του Τρωικού πολέμου, ο Αχιλλέας με τον Πάτροκλο, τον Αντίλοχο και τον Αίαντα. Ο Αχιλλέας, αφού πρώτα υπερηφανεύτηκε για τα κατορθώματα του γιου του, εξομολογήθηκε στον Οδυσσέα λέγοντας ότι θα προτιμούσε να ήταν δούλος ενός γαιοκτήμονα με μικρή περιουσία στη γη, παρά να είναι βασιλιάς στον κόσμο των νεκρών. Όλες οι ψυχές των ηρώων του Τρωικού πολέμου θέλουν να μάθουν για τις οικογένειες και τον κλήρο τους. Είναι όλοι βαριά θλιμμένοι και κινούνται αργά-αργά στο έρεβος. Στην επόμενη σκηνή ο ποιητής θέλει τον Οδυσσέα να διακρίνει τις ψυχές ηρώων όπως ο Μίνως και ο Ηρακλής.

Η ραψωδία κλείνει με τον Οδυσσέα να προτρέπει τους συντρόφους του να μούνε στο καράβι και με ούριο άνεμο να επιστρέψουν στον πάνω κόσμο ακολουθώντας το ρεύμα του Ωκεανού.

Η ιδέα του θανάτου στον Όμηρο δεν είναι καθησυχαστική. Υπογραμμίζει τη σημασία της ζωής και ξεχωρίζει τον καθένα μας ενώ είμαστε ακόμη εν ζωή. Ο Όμηρος με τα ευφάνταστα συμπλέγματα που παραθέτει στην αφήγησή του δίνει εργαλεία αυτογνωσίας και αυτοπροσδιορισμού στον Οδυσσέα. Είναι κάτι σαν κάθαρση του ήρωα που με το ταξίδι του οικειοποιεί μια διαφορετική πραγματικότητα.

Ο καλλιτέχνης μελέτησε την Οδύσσεια και δημιούργησε με την σειρά του έργα ξεκινώντας από μία, θα έλεγε κανείς, συναισθηματική αφετηρία. Έτσι, δεν θα τον βρούμε να εικονογραφεί τις συμμετρικές σκηνές του Ομήρου: άνδρες-γυναίκες, παρελθόν-παρόν. Ο Βισκαδουράκης αποστασιοποιείται, εκφράζει γνήσιες ιδέες και συγκινήσεις και δεν αναλώνεται στην εμφάνιση του τελικού αποτελέσματος. Είναι ένα παράδειγμα Τέχνης που κινείται στις παρυφές και όχι στο κέντρο της αφήγησης, που αναπτύσσει το περιθώριο και τη δική του αισθητική.

Ο θεατής καλείται να διαβάσει την εξπρεσιονιστική αφήγηση που ξεδιπλώνεται στα έργα. Βλέπει μπροστά του δισδιάστατα έργα με σκούρες ανθρωπόμορφες αποδομημένες φιγούρες,

Next comes the meeting with the shadow of his mother Antikleia who has been waiting to see her son. After having drunk from the blood of the sacrifice she wonders why and how the living descend into the dark realm of Hades. The astounded Odysseus asks her how her death came about and eagerly seeks to be informed about what has happened to his palace in Ithaca, in his absence, about his wife and his son. Deep in sorrow he tries three times to embrace his mother but all three she escapes his embrace being but an airy fleeing shadow, a dream that flutters away. She explains that when the living die their soul leaves their body, which boneless and fleshless, remains thereafter but a shadowy apparition.

Next comes the scene with the gathering of the wives of heroes who approach to drink the blood of the sacrifice. Behind the departing souls of women Odysseus distinguishes the shadow of Agamemnon who explains how his unfair loss by his wife Clytemnestra at the dining offered him by the king Aegis. The sad mood of the meeting with Agamemnon, becomes even heavier when other important heroes of the Trojan War arrive. Achilles with Patroclus, Antilochos and Ajax enter. After boasting for the exploits of his son, Achilles confesses to Odysseus that he would rather be a slave of a landowner with a small fortune than to be king in the world of the dead. All the souls of the heroes of the Trojan War ask Odysseus about their families and their properties. They are all deep in sorrow as they slowly move away into the deep darkness of Erevos.

The poet finally makes Odysseus judge the heroes' souls as Minos and Hercules had also done. The Rhapsody ends with Odysseus urging his comrades to get into their boat and with a fair wind return to the Upper World following the Ocean's favorable current.

The idea of death in Homer is not reassuring. It stresses the importance of life and distinguishes each of us while we are still alive. Homer's imaginative complexes which build up his narrative become tools of self-knowledge and self determination for Odysseus. It becomes a catharsis as the journey appropriates in fact a different reality.

The artist studied the Odyssey and created his works from an emotional standpoint. We will not find him illustrating the symmetry of Homer's scenes: men-women, past-present. Viskadourakis remains distanced, expressing genuine ideas and emotions without concern for the outcome of the narrative. It is an example of an Art that moves on the periphery of a narration, which develops the marginal exploring its particular aesthetics.

The viewer is invited to read the expressionistic story that unfolds in the works. Before him stand two-dimensional

Δεξιά | On the right | **Ο Οδυσσέας στον Άδη #9 | Odysseus in Hades #9** | 2015-16
77 × 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

οι οποίες κινούνται ή στέκονται τοποθετημένες σε επάλληλα επίπεδα. Κάποιες μεγαλύτερες διακρίνονται ενίοτε στο κέντρο, περιτριγυρισμένες από άλλες μικρότερες, με κόκκινα χείλια, με καπέλα, με χρυσές προσωπίδες, ή που φορούν στέμματα και κρατούν σκήπτρα. Άλλες πάλι με τον φαρδύ τους λαιμό συνυπάρχουν με κάποιες που πλάνθονται με χρυσοκίτρινες πιλατιές πινελιές. Κάποιες παρακολουθούν από ψηλά μέσα σε μαύρα σύννεφα. Δυο τρεις γεμάτες φόρμες θυμίζουν κάποτε κάποτε βάρκες, με κόκκινες, άσπρες και μαύρες χοντρές πινελιές. Σε όλες δεσπόζουν τα σκούρα σκιερά περιγράμματα, κάνοντάς τις να μοιάζουν με ονειρικά φαντάσματα, δίχως σάρκα και οστά, απερίφραστα, έντονα, αμφιλεγόμενα.

Και όλα τούτα μέσα σε έναν τριαδικό συνδυασμό χρωμάτων: το φόντο του μπλε που προσθέτει βάθος, σταθερότητα, εμπιστοσύνη, συνδιαλέγεται με τις κόκκινες, κίτρινες και μαύρες πινελιές που δεν είναι πάντα ήπιες. Την ίδια στιγμή, τα παχιά στρώματα ακρυλικού γύρω από τις αποδομημένες, διφορούμενες, ημι-αναγνωρίσιμες μορφές δημιουργούν εν τέλει μία αρχιτεκτονική ισορροπία στον χώρο. Όπως και στη ραψωδία, ο χρόνος παραμένει διαπραγματεύσιμος.

Μιλώντας με τον καλλιτέχνη μαθαίνω ότι συνήθως αρχίζει τα έργα του με τα έντονα τονισμένα μαύρα περιγράμματα των μορφών που αλληλο-επικαλύπτονται διαδοχικά και που σταδιακά σχηματίζουν σύνολα στο κέντρο του καμβά. Η αναγεννησιακή προοπτική, σαν γενέτειρα της αίσθησης των τριών διαστάσεων στη δισδιάστατη ζωγραφική επιφάνεια, έχει χάσει εδώ τη γεωμετρική της σιγουριά. Στο έργο του δημιουργείται ένας συνεχώς μεταβαλλόμενος χώρος μέσα από τις επάλληλες επικαλύψεις των μορφών και τα έντονα χρώματα που τις περιβάλλουν.

Μετά από επτά χρόνια εμφανούς κρίσης στην κοινωνία που ζει, ο Βισκαδουράκης δεν παρηγορεί. Δεν στοχεύει στην εξιδανίκευση και στην ωραιοποίηση. Εκφράζει την υπαρξιακή αγωνία που στα έργα του την διακρίνει κανείς και στην πάλη μεταξύ της αφαίρεσης και της αναπαράστασης. Ίσως να ζωγραφίζει κομμάτια του βαθύτερου εαυτού. Όπως έγραφε αναφερόμενος στο καλλιτεχνικό γίνεσθαι της Νέας Υόρκης του 1960 ο γνωστός εξηρησιονιστής Philip Guston:

« Νομίζω ότι η καλύτερη ζωγραφική που γίνεται εδώ είναι στα έργα όπου ο ζωγράφος ζωγραφίζει τον εαυτό του. Εννών τον εαυτό του μέσα σε αυτό το περιβάλλον, σε αυτή τη συνολική κατάσταση».

Και αλλού πρόσθετε: *« Η ζωγραφική είναι μία ψευδαίσθηση, ένα κομμάτι μαγείας, οπότε ό,τι βλέπεις δεν είναι αυτό που βλέπεις».*

Δρ. Ελευθέριος Οικονόμου
ARTSetc. INTERCULTURAL DIALOGUES UG
Βερολίνο, 10. 1. 2017

works with dark degraded anthropomorphic figures, which move or stand in stillness in superimposed levels. Some loom larger sometimes placed centrally, surrounded by other smaller figures, standing out with their red lips, with hats on, with golden masks, or wearing crowns and holding scepters. Some with a discernible wide neck coexist with others that are brought out by wide golden touches. Some watch from above in black clouds. Two or three fuller forms reminiscent of a boat, are brought to existence with the red, white and black thick brushstrokes used. In all these formulations dominant remain the dark shadowy contours, which become dreamy spineless apparitions, without flesh and bones, formulations that stand between existence and non-existence, controversial being.

And all this is bound within a triadic color scheme: The blue background that adds depth, stability, confidence converses with red, yellow and black accents that are not always mild. At the same time, the thick impasto layers of acrylic paint surround the degraded, ambiguous, semi-recognizable forms creating ultimately a balanced architectural space. As in the Rhapsody, time remains negotiable.

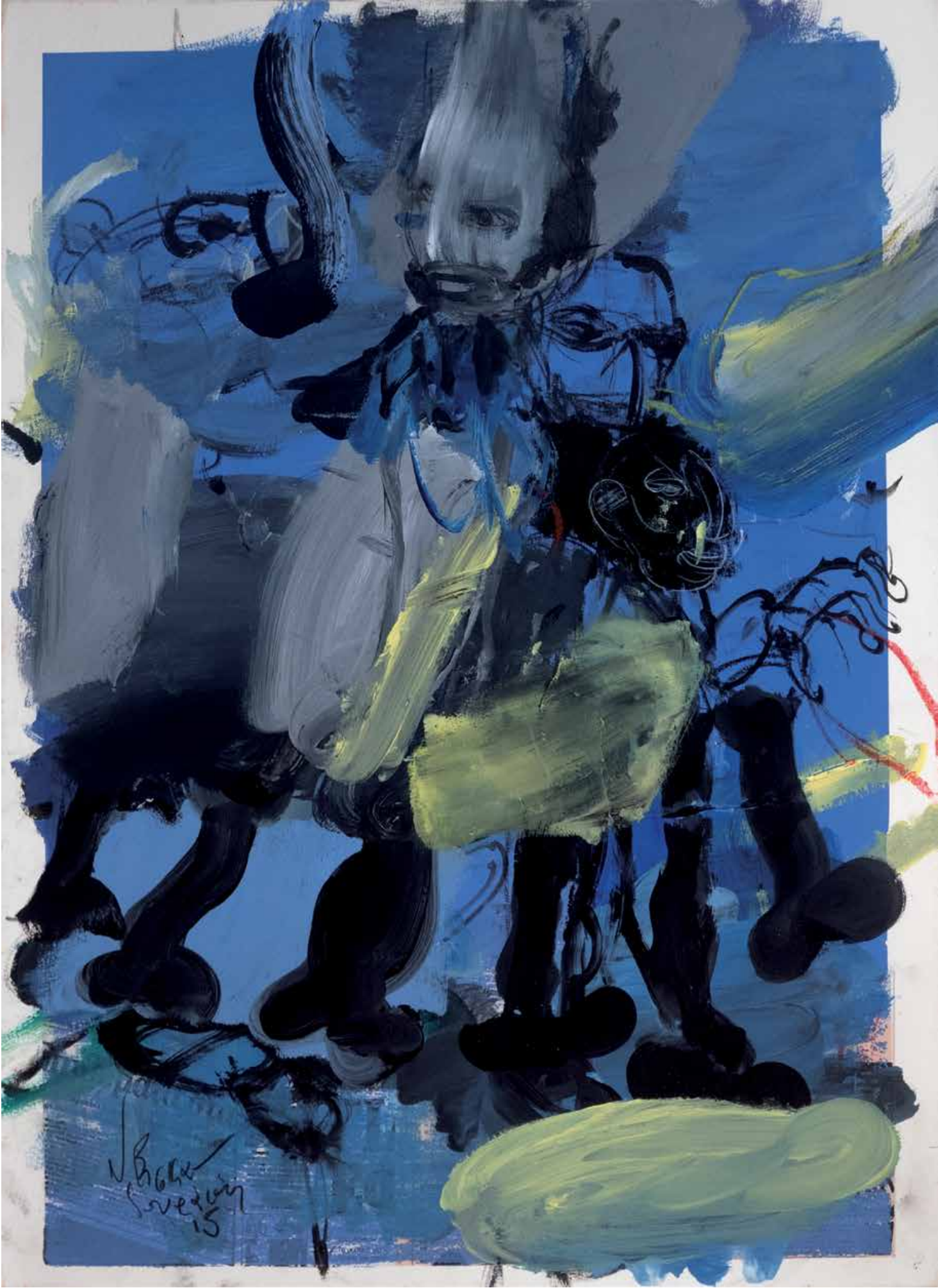
Talking with the artist I find out that usually he begins his works with accented black outlines of forms which overlap sequentially and which gradually build the center of the canvas. The Renaissance perspective, as the birthplace of the sense of the three dimensions in two-dimensional painting surface, has long lost its geometric confidence. Viskadourakis's work evokes a constantly changing space through successive overlapping shapes, shades and bright intonations.

After seven years of crisis in the society he lives in, Viskadourakis does not seek to comfort. There is no intent to idealize or beautify. The expression of existential agony in his works is also discerned in the struggle between abstraction and representation. It is perhaps the inner self that he narrates in his paintings. As the expressionist Philip Guston would say pondering on the New York Art scene in 1960:

"I think the best painting that's done here is when a painter paints himself, and by himself I mean himself in this environment, in this total situation".

Guston also added: *"Painting is an illusion, a piece of magic, so what you see is not what you see".*

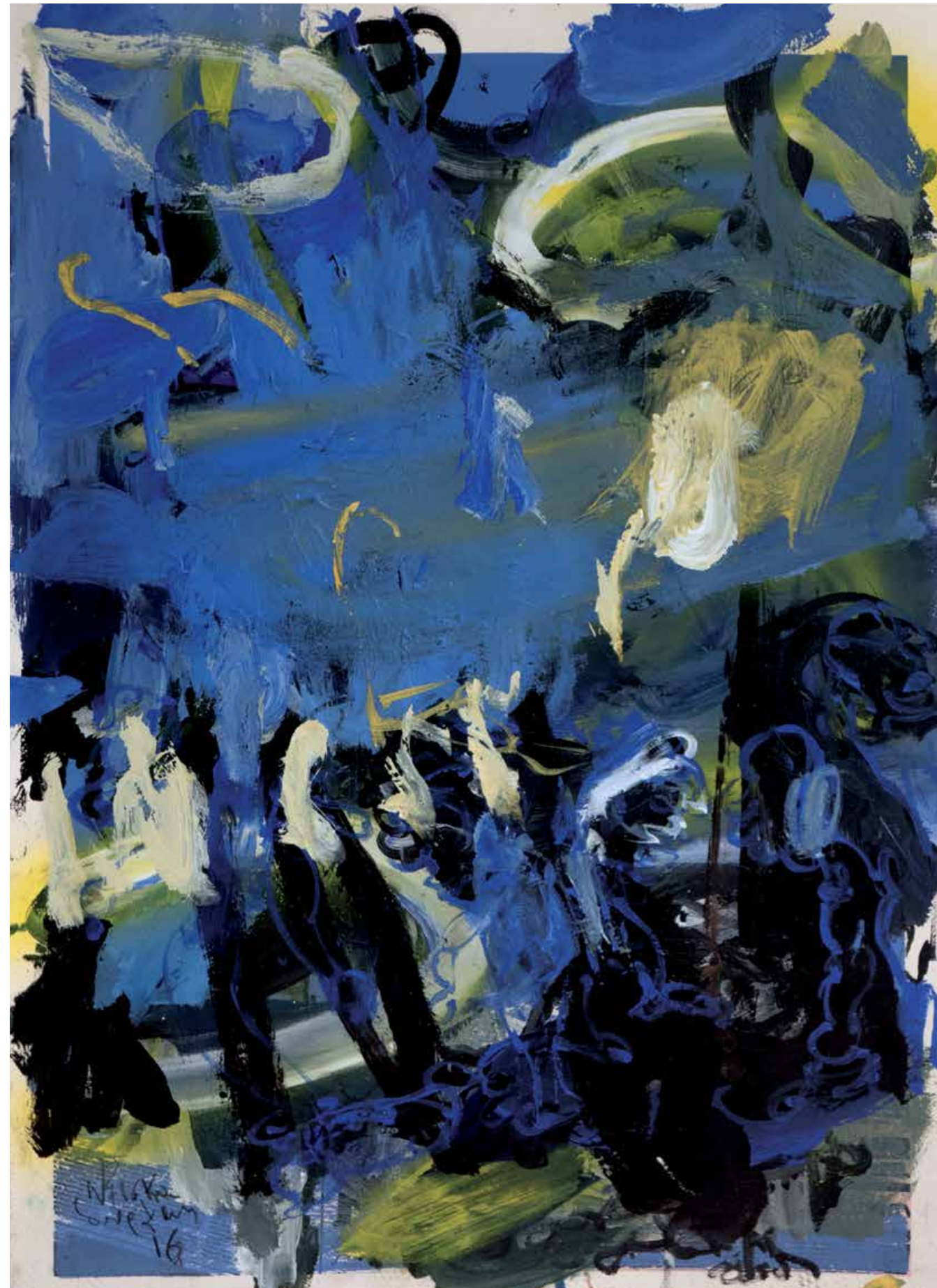
Dr. Eleftherios Ikonou
ARTSetc. INTERCULTURAL DIALOGUES UG
Berlin, 10. 1. 2017

Δεξιά | On the right | **Ο Οδυσσέας στον Άδη #2 | Odysseus in Hades #2** | 2015-16
77 × 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη #7 | Odysseus in Hades #7 | 2015-16
77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη #8 | Odysseus in Hades #8 | 2015-16
77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη #10 | Odysseus in Hades #10 | 2015-16
77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη #11 | Odysseus in Hades #11 | 2015-16
77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη #12 | Odysseus in Hades #12 | 2015-16
 77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Η πορεία του Βισκαδουράκη, ειλικρινής και έντιμη, επίπονη και στοχαστική. [...] Η καλή ζωγραφική, βλέπετε, είναι μια σχέση για δύο. Ζωγράφο και θεατή. Ο ένας τρέφει τον άλλο. Μια υπόθεση συν-τροφίας που διαφορετικά δεν λειτουργεί. Πώς θα υπήρχε άλλωστε ο ένας δίχως τον άλλο;

Με ένα τρόπο, η εξπρεσιονιστική φιγούρα που παίρνει πολλές και διαφορετικές μορφές, έχει ανάγκη την υπομονή και τον στοχασμό για να αποκρυπτογραφηθεί στον χώρο της. Και αιτεί την άρνηση των αγκυλώσεων μιας παιδείας που στην Τέχνη υπαγορεύει ταξινόμηση των μορφών και των «τοπίων» στα οποία κατοικεί.

Στα έργα του βλέπουμε μνήμες και αναφορές σε αγαπημένους των μουσείων, ο ζωγράφος συνδέεται μέσα από την οικειοποίηση της παλέτας -του Βαν Γκόνγκ για παράδειγμα- ή μέσα από τα ηρωικά του φαντάσματα.

Μαρία Μαραγκού, Ιστορικός Τέχνης
 Καλλιτεχνική Διευθύντρια του Μουσείου
 Σύγχρονης Τέχνης Κρήτης
 Μάρτιος 2017

Ο Οδυσσέας στον Άδη #14 | Odysseus in Hades #14 | 2015-16
 77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Viskadourakis's art is sincere and honest, painstaking and thoughtful. [...] Good painting, you see, is a two-way relationship between painter and viewer. One nurtures the other. Indeed, how could it function otherwise? How could the one exist without the other?

In a way, the expressionist figure that takes multiple and different forms, requires the viewer's patient reflection in order to be decoded from within its living space. And it demands a denial of all the rigidities of a cultural upbringing which in Art dictates a strict and limited classification of forms and of the "painted landscapes" within which it resides.

In his works we sense memories and references to museum all-time favorites, to which the painter seems connected through the adaptation of the palette of a Van Gogh for example, or through his personal ghosts.

Maria Marangou, Art Historian
 Art Director of the Museum
 of Contemporary Art of Crete
 March 2017

Ο Οδυσσέας στον Άδη #13 | Odysseus in Hades #13 | 2015-16
 77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη #15 | Odysseus in Hades #15 | 2015-16
77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη #16 | Odysseus in Hades #16 | 2015-16
77 x 56 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Οι σύντροφοι | Odysseus in Hades - The companions | 2015-16

8 από 32 σχέδια, 29,7 × 21 cm έκαστο έργο | 8 from 32 drawings 29,7 × 21 cm each work

Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Οι σύντροφοι | Odysseus in Hades - The companions | 2015-16

8 από 32 σχέδια, 29,7 x 21 cm έκαστο έργο | 8 from 32 drawings 29,7 x 21 cm each work

Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Οι σύντροφοι | Odysseus in Hades - The companions | 2015-16

8 από 32 σχέδια, 29,7 × 21 cm έκαστο έργο | 8 from 32 drawings 29,7 × 21 cm each work

Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Οι σύντροφοι | Odysseus in Hades - The companions | 2015-16

8 από 32 σχέδια, 29,7 × 21 cm έκαστο έργο | 8 from 32 drawings 29,7 × 21 cm each work

Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Το ταξίδι #1 | Odysseus in Hades - The voyage #1 | 2015-16
29,7 × 21 cm | Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Το ταξίδι #2 | Odysseus in Hades - The voyage #2 | 2015-16
29,7 × 21 cm | Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Το ταξίδι #3 | Odysseus in Hades - The voyage #3 | 2015-16
29,7 × 21 cm | Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Το ταξίδι #4 | Odysseus in Hades - The voyage #4 | 2015-16
29,7 × 21 cm | Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Το ταξίδι #5 | Odysseus in Hades - The voyage #5 | 2015-16
29,7 × 21 cm | Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Το ταξίδι #6 | Odysseus in Hades - The voyage #6 | 2015-16
29,7 × 21 cm | Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Το ταξίδι #7 | Odysseus in Hades - The voyage #7 | 2015-16
29,7 × 21 cm | Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Το ταξίδι #8 | Odysseus in Hades - The voyage #8 | 2015-16
29,7 × 21 cm | Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Το ταξίδι #9 | Odysseus in Hades - The voyage #9 | 2015-16
29,7 × 21 cm | Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Το ταξίδι #10 | Odysseus in Hades - The voyage #10 | 2015-16
29,7 × 21 cm | Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Το ταξίδι #11 | Odysseus in Hades - The voyage #11 | 2015-16
29,7 × 21 cm | Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Το ταξίδι #12 | Odysseus in Hades - The voyage #12 | 2015-16
29,7 × 21 cm | Κάρβουνο σε χαρτί | Charcoal on paper

Δουλεύοντας ο ζωγράφος τον «Οδυσσέα στον Άδη» καταφεύγει στην προσωπική του Νέκυια. Ο εξηρεσιονισμός απελευθερώνεται βίαιος και τραχύς, για να προφτάσει ολόκληρο το ταξίδι που κάνουν οι οικείες μορφές στον ανοίκειο κόσμο. Οι οπτικές προκλήσεις συναντούν σύμβολα και συνθέτουν κώδικες, το άσπρο του χαρτιού υποδέχεται τη βιαιότητα του μαύρου. Το τραύμα του σώματος ανέκαθεν υπήρξε ασθενέστερο από το τραύμα της ψυχής.

Στον Άδη κατοικούν οι ομηρικές μορφές και μαζί η ιστορία της βίας και του πολέμου, τα σφαγιασμένα σώματα των ηρώων και του όχλου, οι σοροί εκείνων που κάποτε κρίθηκαν ως φυλετικά κατώτεροι, αλλά και οι σύγχρονοι ένοικοι, τα παιδιά που εκβράστηκαν σε κάποιο ακρογιάλι του Αιγαίου.

«Ο Οδυσσέας στον Άδη» του Νίκου Βισκαδουράκη, πιο επίκαιρος παρά ποτέ, στον δικό μας χρόνο του πένθους.

Μαρία Μαραγκού, Ιστορικός Τέχνης
Καλλιτεχνική Διευθύντρια του Μουσείου
Σύγχρονης Τέχνης Κρήτης
Μάρτιος 2017

Thus, the painter works on his «Odysseus in Hades», resorting to his personal Nekyia. Expressionism is released, rough and rugged accelerating to catch up with the entire journey of the familiar forms set in an unfamiliar space. Here, challenges of vision meet symbols and compose codes, while the white surface welcomes the brutality of black. The body trauma has always been weaker than the wounded soul.

Hades, a place inhabited by the Homeric figures, is also a historical topos telling the tale of violence and of war, of the slaughtered bodies of heroes and the mob, of the carcasses of those who had once been considered racially inferior, and today, of the children washed out on the Aegean shores.

In our tormented times of deep mourning, Odysseus in Hades is now certainly more timely than ever.

Maria Marangou, Art Historian
Art Director of the Museum
of Contemporary Art of Crete
March 2017

Ο Οδυσσέας στον Άδη - Η επιστροφή ή ο θάνατος των μνηστήρων | 2015
Odysseus in Hades - The Return or the Death of the Suitors | 2015

172 x 200 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

LIMEN

ΕΡΓΑ 2013-2016
WORKS 2013-2016

Ενότητα έργων που παρουσιάστηκε
από τις 20 Ιουνίου έως τις 17 Ιουλίου 2014
στο Γαλλικό Ινστιτούτο του Βερολίνου
και από τις 12 Σεπτεμβρίου έως τις 5 Οκτωβρίου 2014
στο Centrum voor Jonge Kunst της Γάνδης.
Η σειρά παρουσιάστηκε ξανά –με μικρές προσθήκες–
στην έκθεση στο Μουσείο Σύγχρονης
Τέχνης Κρήτης το 2017.

Works presented
from June 20 to July 17, 2014
at the French Institute in Berlin
and from September 12 to October 5, 2014
at the Centrum voor Jonge Kunst in Ghent.
This work series was presented again
–with some additions– in the exhibition at the Museum
of Contemporary Art of Crete in 2017.

Δεξιά | On the right | **Φεστιβάλ | Festival** | 2013
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

... Οι μορφές, οι χρωματικές φόρμες, τα αντικείμενα, όλα αντιπροσωπεύουν έναν μεταιχμιακό (liminal) τρόπο απόδοσης, του οριακά αισθητά αντιληπτού.

Παρατηρώντας τα έργα της έκθεσης του Βερολίνου, θα βρούμε να μας συγκλονίζει η ένταση των χρωμάτων με τις άγρια παραμορφωμένες ανθρώπινες φιγούρες. Κίτρινο, κόκκινο, μπλε, λευκό και πράσινο, σε ευρείες, όχι πάντα ήπιες πινελιές παρέχουν το πλαίσιο εντός του οποίου κατοικούν οι ανθρωπόμορφες φιγούρες του. Μόνες ή σε μικρές ομάδες, φορώντας καπέλα ή με τα γυμνό φαλακρά τους κεφάλια, ντυμένες ή γυμνές, με κόκκινα χείλη ή απλώς περιγεγραμμένες με γραμμές από κάρβουνο, αυτές οι επάλληλα τοποθετημένες ονειρικές μορφές ενεργοποιούν τη γνωστική αντίληψη παρέχοντας συνάμα μια αναγνωρίσιμη αίσθηση. Η, σαν αρχέγονη, τεχνική με τις παθογόνες γραμμές της από κάρβουνο, η εννοιολογική έκφραση των αισθήσεων και των προσωπικών βιωμάτων του καλλιτέχνη παρουσιάζονται στον θεατή σαν ένα αίνιγμα που αναμένει να απαντηθεί υποκειμενικά. Αυτή είναι η αφετηρία της αναζήτησής του στον χώρο της μνήμης, μια αυτοβιογραφική μνήμη που χρησιμοποιεί την αφηρημένη αφήγηση του κάθε έργου, για να οδηγήσει στην προσωπική ερμηνεία...

Δρ. Ελευθέριος Οικονόμου
Επιμελητής της έκθεσης "Limen"
Βερολίνο, 16 Μαΐου 2014

... Figures, color formations, objects, are all represented in a liminal way, on the verge, the edge of the perceptible.

Observing the works in the Berlin exhibition, one is overwhelmed by the color strokes and the brutally distorted human figures. Yellow, red, blue, white and green, in wide, not always mild strokes provide a setting for his anthropoids. In groups or alone, wearing hats or showing their bald heads, dressed or naked, with red lips or outlined in charcoal, these overlaying dream-like figures activate a cognitive perception and at the same time provide a recognizable sensation. The primitive-like technique with the pathogenic lines in charcoal, the conceptual expression of sensations and private life experiences of the artist are presented to the viewer: a riddle to be subjectively unfolded. This is the beginning of a mnemonic search, an autobiographical memory that uses the abstract narrative of each work, in order to arrive at a personal interpretation...

Dr. Eleftherios Ikononou
Curator of the exhibition "Limen"
Berlin, 16 May 2014

Τα μπλε μπαλόνια | Blue balloons | 2013
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Νότιος άνεμος | South wind | 2013
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Η πείνα | Hunger | 2013
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Καύσωνας | Heat wave | 2013
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

... Οι φυσιολόγοι και οι ψυχολόγοι παρουσιάζουν την έννοια του «κατωφλίου» ως την ελάχιστη δυνατή αίσθηση που μπορεί να βιώσει ο άνθρωπος. Είναι αυτά τα κλάσματα του χρόνου που χρειάζεται ένας άνθρωπος για να κατανοήσει, να αντιληφθεί τον κόσμο γύρω του. Ακριβώς αυτό είναι που χρησιμοποιεί ο καλλιτέχνης. Στην αγωνιώδη καλλιτεχνική έκφραση του ιδιωτικού κόσμου των ονείρων του, δημιουργεί ένα πολύχρωμο αρχιτεκτονικό σκηνικό στα ισομεγέθη έργα του.

Είτε έχει ως αφετηρία του τις αποδομημένες φιγούρες του είτε τις χρωματικές φόρμες, επιχειρεί να δημιουργήσει μια ισορροπία μεταξύ των άμορφων εξηρεσιονιστικών μορφών που τοποθετούνται σε επάλληλα επίπεδα και των άλλοτε ήρεμων και άλλοτε επιθετικών πινελιών του.

Είναι αυτό το ελάχιστο της αναγκαίας αίσθησης που μεταφέρεται στα έργα του . Οι μορφές, οι χρωματικές φόρμες, τα αντικείμενα, όλα αντιπροσωπεύουν έναν μεταίχμιακό (liminal) τρόπο απόδοσης του οριακά αισθητά αντιληπτού...

Δρ. Ελευθέριος Οικονόμου

Επιμελητής της έκθεσης "Limen"
Βερολίνο, 16 Μαΐου 2014

... Physiologists and Psychologists present the notion of threshold as the smallest possible sensation that a human being could experience. Those split seconds of time that a human being needs in order to understand, to perceive the world. This is what the artist uses. In his artistic agony of expressing his private dream world, he creates a colorful architectural setting on his standardized canvases. Whether his starting points are the deconstructed figures, or the areas of color, he tries to create a balance between the amorphous expressionistic figures in their overlapping layers and the sometimes soothing and at other times aggressive brushstrokes.

This minimal sensation is transferred on to his canvas. Figures, color formations, objects, are all represented in a liminal way, on the verge, the edge of the perceptible...

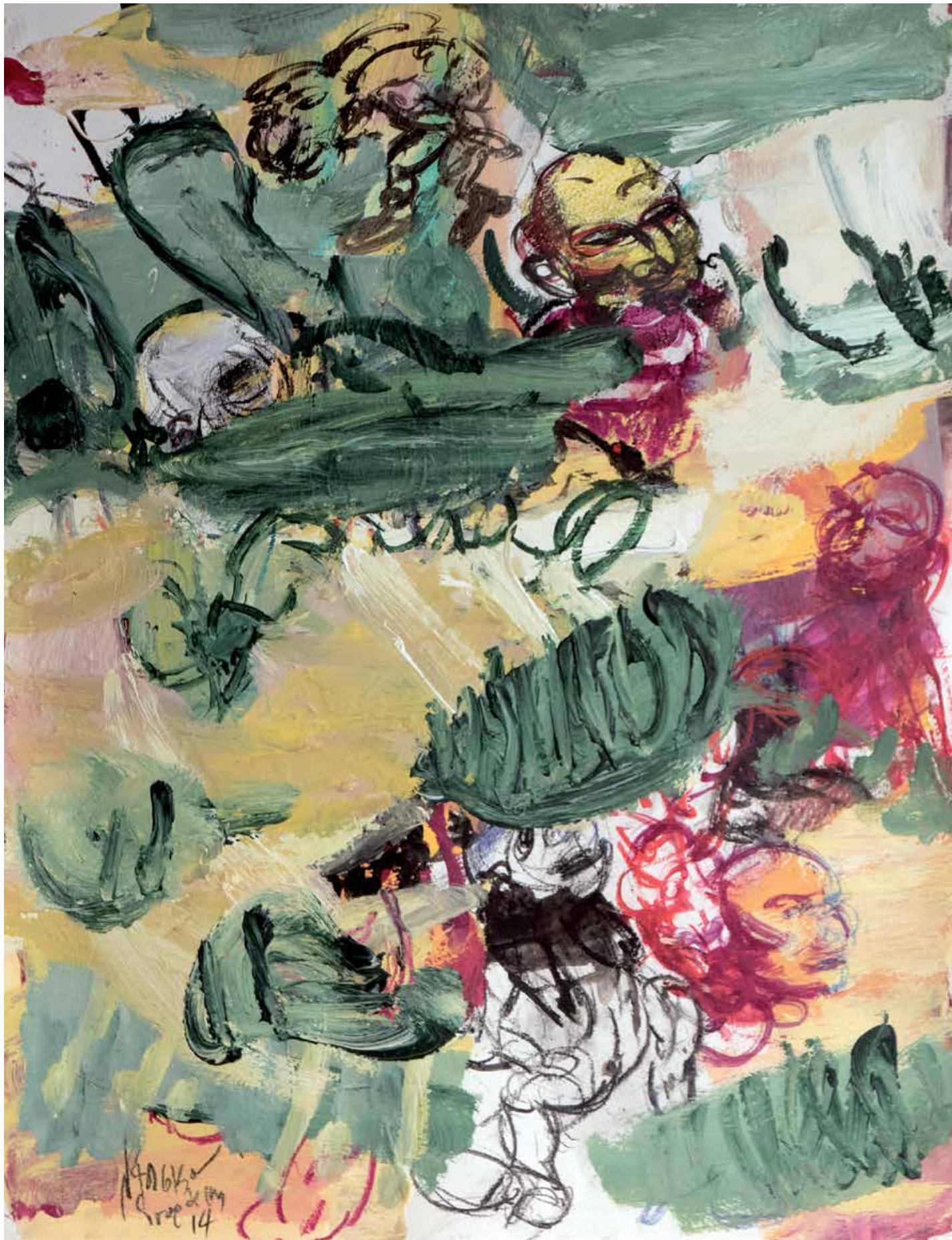
Dr. Eleftherios Ikonou

Curator of the exhibition "Limen"
Berlin, 16 May 2014

Η Λολίτα | Lolita | 2013

65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Μυστικά ζευγάρια | Secret couples | 2014
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

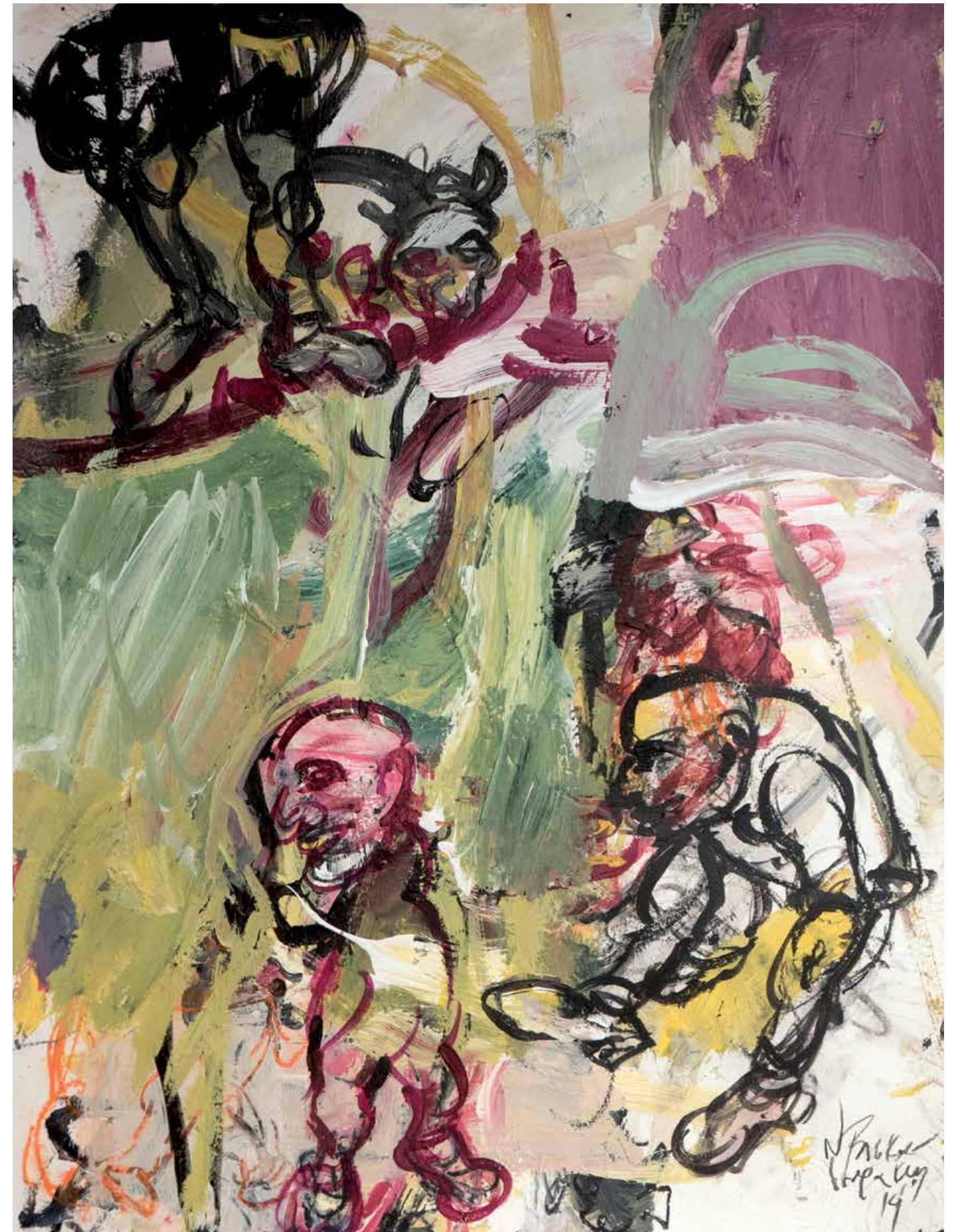
Χειμώνας | Winter | 2013
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

« Μερικές φορές αρχίζω τα έργα από το περίγραμμα ενός κεφαλιού που αποδίδω με κάρβουνο ή μολύβι. Μία απλή άσκηση μνήμης. Φιγούρες, εν μέρει ανθρώπινες, εν μέρει ζώδεις. Τοποθετώ τη μία δίπλα στην άλλη, και στη συνέχεια, επάλληλα τη μία πάνω από την άλλη και μία άλλη πάνω από την προηγούμενη. Δημιουργείται ένα χάος πολλαπλών συμβάντων πάνω στον καμβά μου. Έπειτα, έρχεται το χρώμα. Φέρνει μαζί του μια ελαφρότητα, αντιπροσωπεύει την ονειρική μου έκφραση. [...] Αυτή η επάλληλη τοποθέτηση των μορφών, οι υπερθέσεις των χρωμάτων, αλλά και των κενών που παρεμβάλλονται, επιφέρουν εν τέλει μια αρχιτεκτονική ισορροπία στο έργο. Είναι μέρος από τις μνήμες μου που ξεδιπλώνεται στα συμβάντα, τα οποία αποδίδονται στα έργα. Αυτό μου δίνει ικανοποίηση».

Νίκος Βισκαδουράκης
Μάιος 2014

" Sometimes I start painting with the outlines of a small head in charcoal or pencil. A simple memory exercise. Figures, part human, part beast. The one next to the other, and then the one over the other and over again. A chaos of multiple events on my canvas. Then comes colour. It brings a lightness, to my oneiric expression, to the representation. [...] This over-laying of figures, of strokes of colour, or vacant spaces create an architecture of calmness in the work. It is part of my memory unfolding in the events represented in the works. That gives me satisfaction".

Nikos Viskadourakis
May 2014

Η άρνηση | The denial | 2014

65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

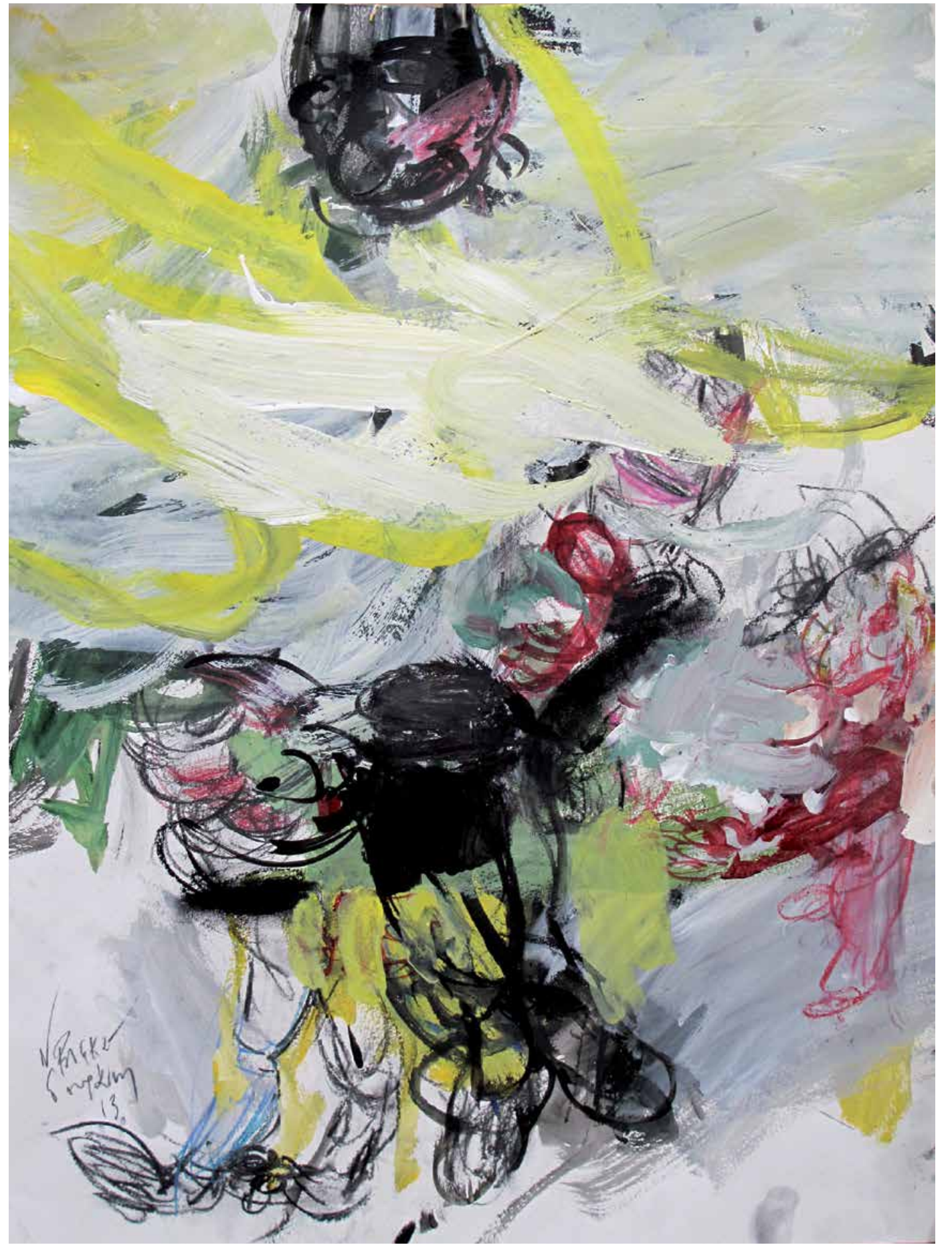
Η περφόρμανς | Performance | 2013
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

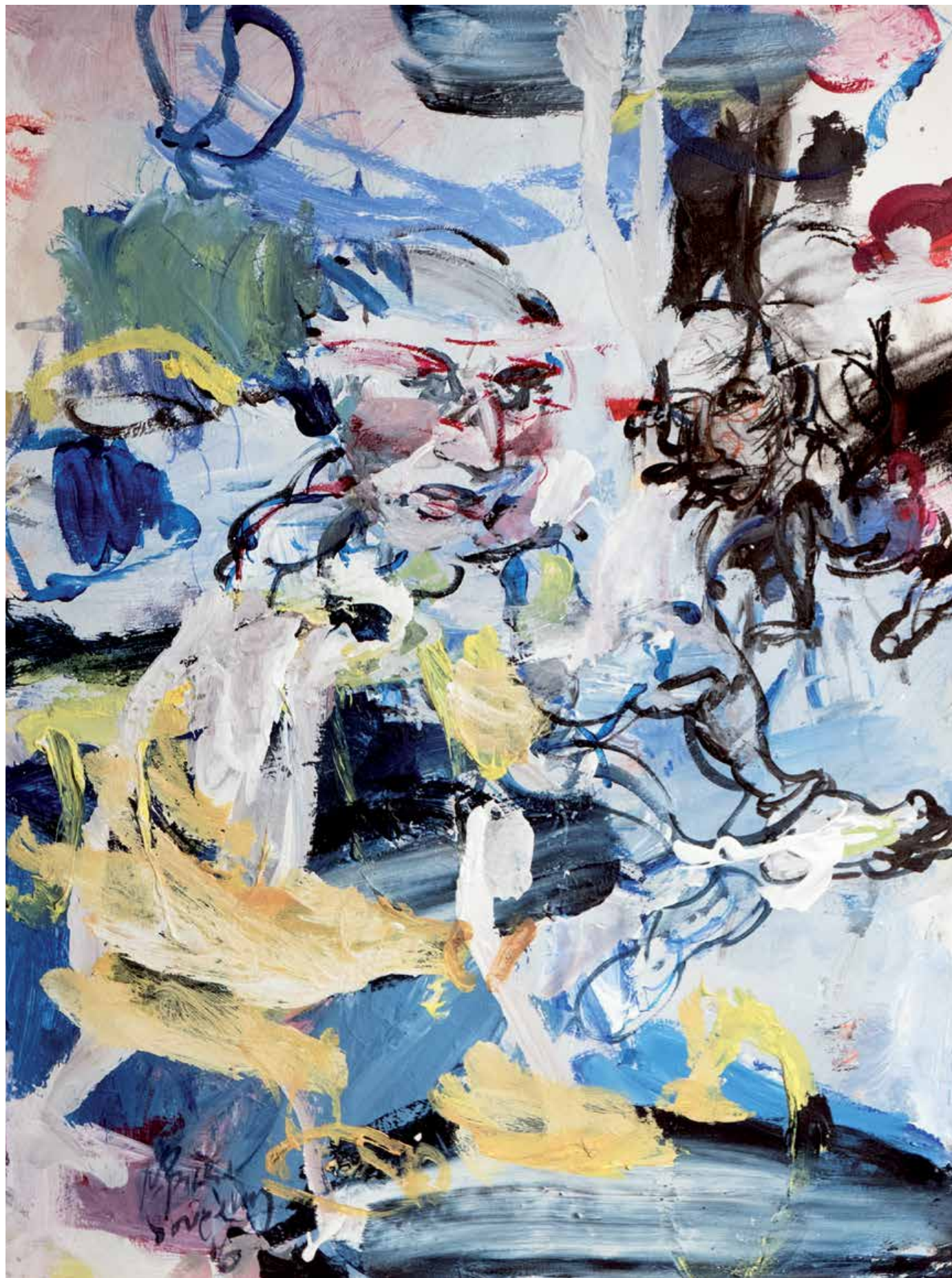
Ο σκύλος | The dog | 2014
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Η συνάντηση με τον Βαν Γκογκ | Meeting Van Gogh | 2014
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο Μάγος | The Magician | 2013
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Μπλε | Blue | 2016

65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Η Κυρία | The Lady | 2016

65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

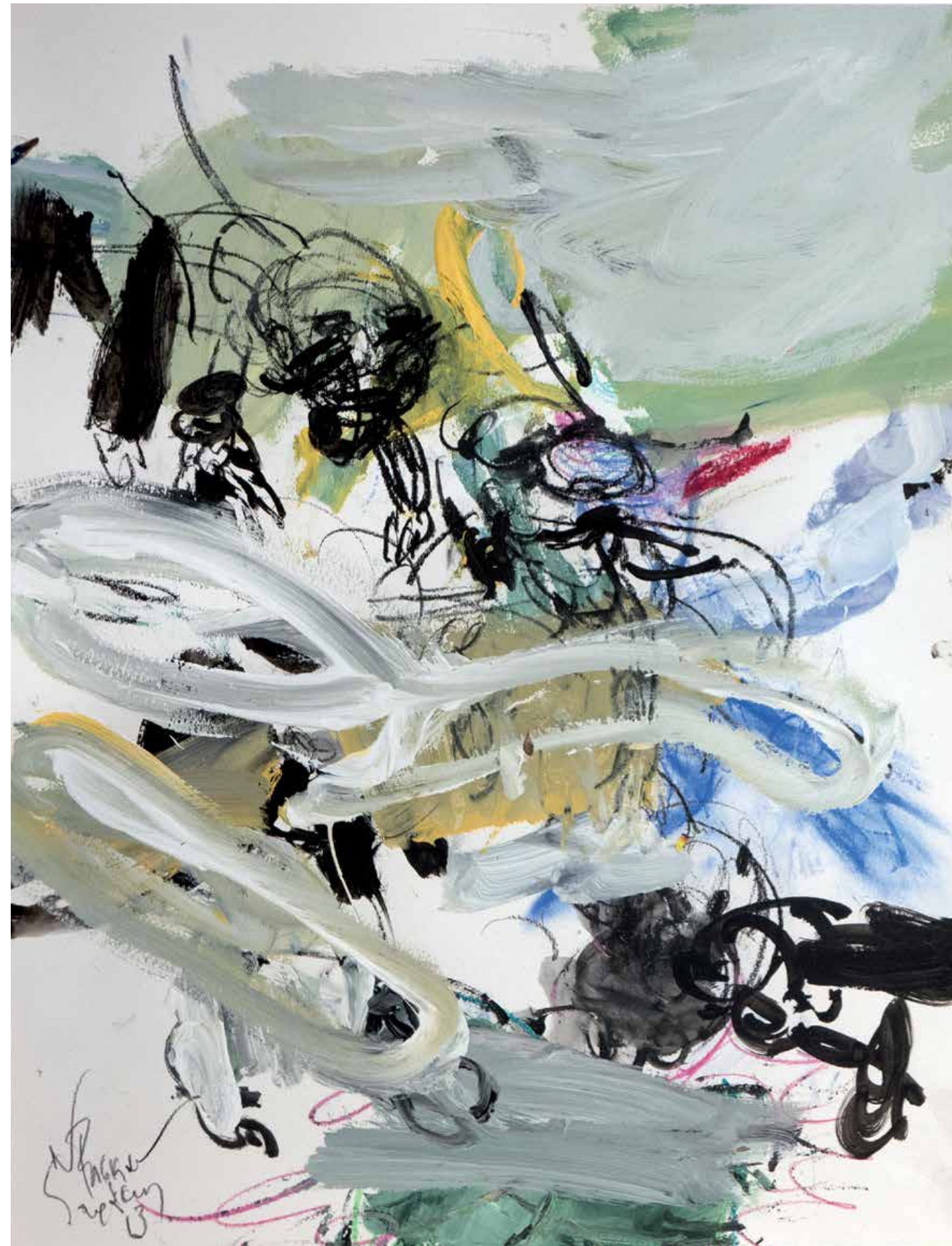
Το ζευγάρι | The couple | 2013
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Πρωί-περίπατος | Morning-walk | 2013
65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Οι πολιτικοί | The politicians | 2013
 65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Βοριάς | North wind | 2013
 65 x 50 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΓΥΜΝΟΣ

ΕΡΓΑ 2008-2010

THE KING IS NAKED

WORKS 2008-2010

Ενότητα έργων που παρουσιάστηκε
από τις 15 Δεκεμβρίου 2010 έως τις 12 Φεβρουαρίου 2011
στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης.

Works presented
from December 15, 2010 to February 12, 2011
at the Historical Museum of Crete.

Χωρίς τίτλο
2010

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2010

40 x 40 cm | Τυπογραφικό μελάνι σε πλεγμένες λουρίδες από χαρτόνι Bristol | Ink on Bristol paper

... Βίαια έργα, μιας συχνά ωμής και αγωνιώδους παραμόρφωσης που επενεργείται πάνω στη δισδιάστατη ζωγραφική επιφάνεια, αφηγούνται την υπαρξιακή αγωνία του σύγχρονου ανθρώπου. Έργα κατ’ ουσίαν ανθρωποκεντρικά, περιλαμβάνουν απόψεις από το αστικό περιβάλλον με αναγνώσιμα μοτίβα (παιδική χαρά, καφετέρια, δρόμος), που ορίζουν τον σύγχρονο τόπο και χρόνο ως σημείο αναφοράς της ανθρώπινης ύπαρξης που περιγράφουν. Ο άνθρωπος, μορφή άλλοτε ξεκάθαρη και άλλοτε ίχνος, σε εκδοχές ή μεταμορφώσεις, παρουσιάζεται αλλού ολόκληρη φιγούρα και αλλού αποσπασματικά. Απαντά να φτάνει στην παραμόρφωση που συχνά αγγίζει οριακά την καρικατούρα: Μία φιγούρα με ογκώδες κεφάλι και μικρό σώμα που αιωρείται, με κράνος και κέρατα να θυμίζει μαχητή Ιάπωνα Σαμουράϊ, ως άνθρωπος-όνος σαν Μίδας, ή μέσα από το παραμύθι του γυμνού βασιλιά στη φαιδρή παρέλασή του στους δρόμους μιας σύγχρονης πόλης, σχολιάζουν τη ναρκισσιστική λογική του και αναδεικνύουν τον άνθρωπο που αυτοσαρκάζεται.

[...]

Αν ο χώρος στις παραστατικές αναφορές προσδιορίζεται ως το σύγχρονο αστικό περιβάλλον, εσκεμμένα επίσης τα έργα προσκαλούν την άμεση συμμετοχή του θεατή με διακριτό σημείο φυγής και προοπτικό άνοιγμα στον δικό του χώρο. Τα έργα του Νίκου Βισκαδουράκη δεν διαπραγματεύονται συνεπώς τον χώρο ως εφιάλτες, όνειρα ή οράματα. Ακόμη και ιδωμένα ως σχηματοποιήσεις μορφών και ενεργειών ύπαρξης ή ως αποσπάσματα από τον τόπο της εσωτερικής μνήμης, αφορούν πάντα την οπτική επαλήθευση με αναφορά στην ευκλείδεια τρισδιάστατη γεωμετρική θεώρηση.

[...]

Ο χρόνος διαδραματίζει εξίσου καθοριστικό ρόλο στα έργα: Η ταχύτητα εκτέλεσης, οι επάλληλες βίαιες επιστρώσεις, οι αποκλεισμοί σημείων τη στιγμή της διόρθωσης, αποτελούν κεντρικά στοιχεία της αφήγησης της εργαστηριακής πρακτικής. Κυριότερα, οι συνθέσεις του Βισκαδουράκη κτίζονται διαδοχικά. Η επαλληλία είναι εδώ, θεμελιώδης όπως ακριβώς η καταγραφή της αρχικής ιδέας, δεν αναιρείται αλλά επικαλύπτεται από την επόμενη, και από την επόμενη από αυτήν, ο καλλιτέχνης περιγράφει το φευγαλέο παρόν πίσω και εντός του οποίου ενυπάρχει το παρελθόν.

[...]

Η υπόμνηση ότι η πράξη της ζωγραφικής δημιουργίας είναι η ίδια υπαρξιακή, δηλώνεται τέλος από τη γραφή και τη χειρονομία: Όπως και η παρουσία του ανθρώπου-πρωταγωνιστή του έργου του και η ενέργεια των πράξεων και κινήσεών του, στον χώρο και τον χρόνο καταγράφεται διαδοχικά και δομεί τις συνθέσεις του, έτσι και η εναγώνια γραφή, η διαδρομή της πινελιάς, η χάραξη, καταγράφουν την παρουσία του ζωγράφου, την ενέργεια των διαδοχικών και επάλληλων πράξεων και κινήσεών του κατά τη δημιουργική διεργασία στο εργαστήριό του, έως την ολοκλήρωση του έργου...

Δρ. Ντενίζ-Χλόη Αλεβίζου, Ιστορικός Τέχνης
Δεκέμβριος 2010

... Violent works of an often raw, anguished distortion which is enacted upon the two-dimensional painting surface, they narrate the existential agony of contemporary mankind. Anthropocentric works which often include views from an urban environment (as indicated by representational references to a play-ground, a cafeteria, or a street), they unfold the narrative of human existence within a time and place which is specified as contemporary. Man, appears in variants and transformations at times shown as a full figure, at others partially, or as a mere shade, or a trace. Tellingly, his figures often reach distortion near-embracing caricature: A figure with a huge head and a small body which is pending in air, shown with a helmet bearing horns reminding us of a Japanese Samurai warrior, as a man-donkey like Mides, or represented as a monarch marching proudly in an urban street, referent to "The emperor's new clothes" fairy-tale, the artist comments on the narcissistic logic of man, in a self-sarcastic vein.

[...]

If space is specified in the representational references as the contemporary urban environment, the works willfully also invite the direct participation of the spectator with the use of a specified vanishing point and a perspectival opening towards his living space. Thus, Nikos Viskadourakis' works do not deal with the non-space of nightmares, dreams, or hallucinations. Even when seen as general formulations of existence or figurations of existential energies in space, or as passages from the topos of inner memory, they always deal with the optical verification of form as articulated via Euclidean geometry.

[...]

Time is another fundamental element in these works. This is indicated by the signs on the pictorial surface betraying speed of execution, the successive violent layerings, the blocking of areas at the time of correction, which unfold the painter's studio practice. More importantly, his compositions are built successively. Succession is a fundamental aspect of his work: Exactly as the original Idea is not discarded but covered or overlaid by the next Idea and with the next after that, the artist thus refers optically, to the fleeting past as being embedded in the present, a fleeting moment itself.

[...]

Finally, that the act of painting is in itself an existential act is declared by drawing and gesture. Exactly as man - the hero of the works - and the energy of his acts and movements in space and time are recorded successively constructing the compositions, in the same way the anxious expressive line of drawing, the movement of a brush-stroke, an engraved delineation, record the presence of the painter, the energy of his successive and overlaying acts and movements as he is at work in his studio in front of the easel, from start to finish of each work.

Dr Denise-Chloe Alevizou, Art Historian
December 2010

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2010
100 x 100 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2010
40 x 40 cm | Ακρυλικά σε χαρτί | Acrylic on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2010
100 x 100 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2010
40 x 40 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2010
40 x 40 cm | Ακρυλικά σε χαρτί | Acrylic on paper

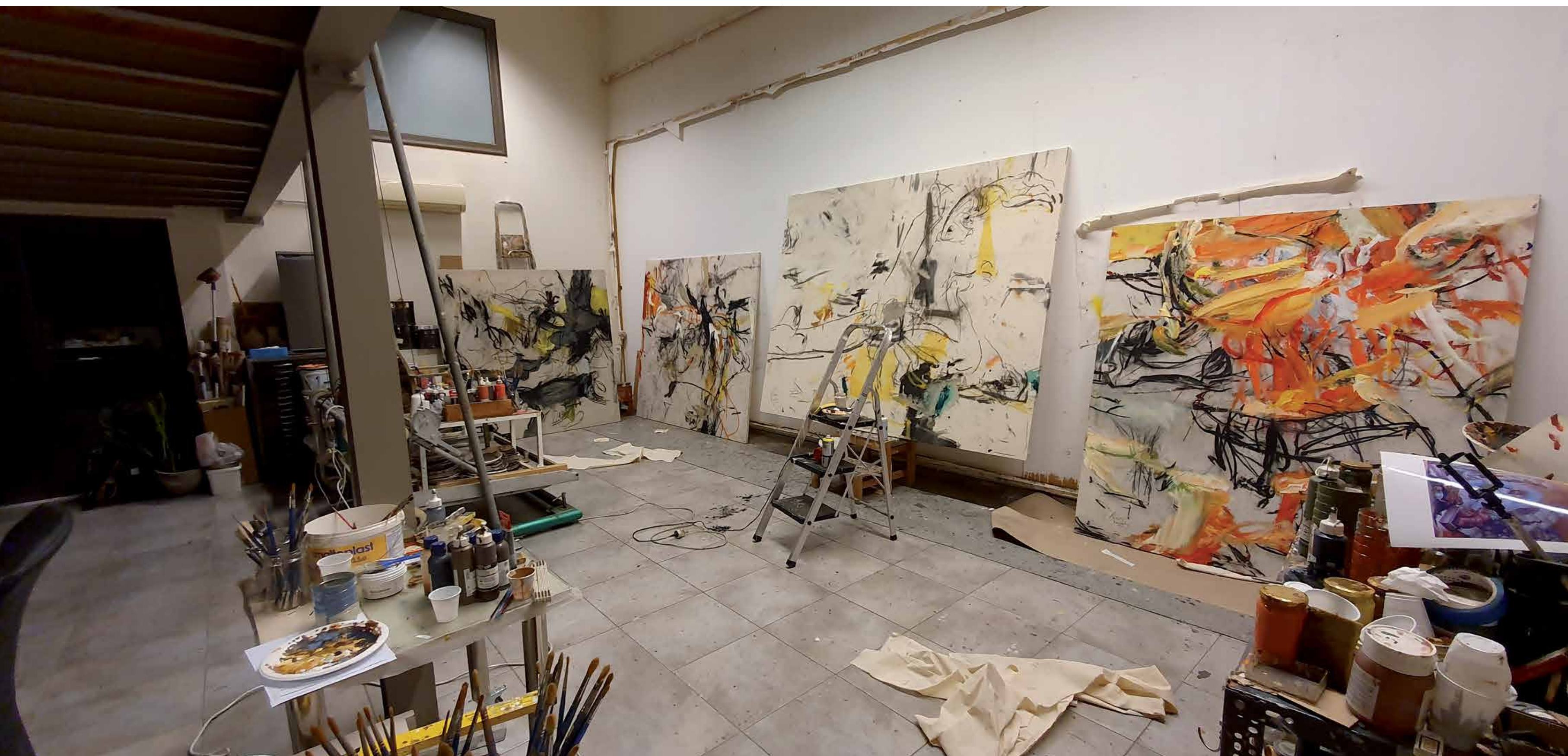
Χωρίς τίτλο | Untitled | 2010
 40 x 40 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί | Mixed media on paper

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2010
 163 x 163 cm | Μικτή τεχνική σε καμβά | Mixed media on canvas

Χωρίς τίτλο | Untitled | 2010
46 × 119 cm | Μικτή τεχνική σε καμβά | Mixed media on canvas

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

BIOGRAPHICAL NOTE

Ο Νίκος Βισκαδουράκης γεννήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης το 1956 και σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών Θεσσαλονίκης, στο εργαστήριο της Τέτας Μακρή.

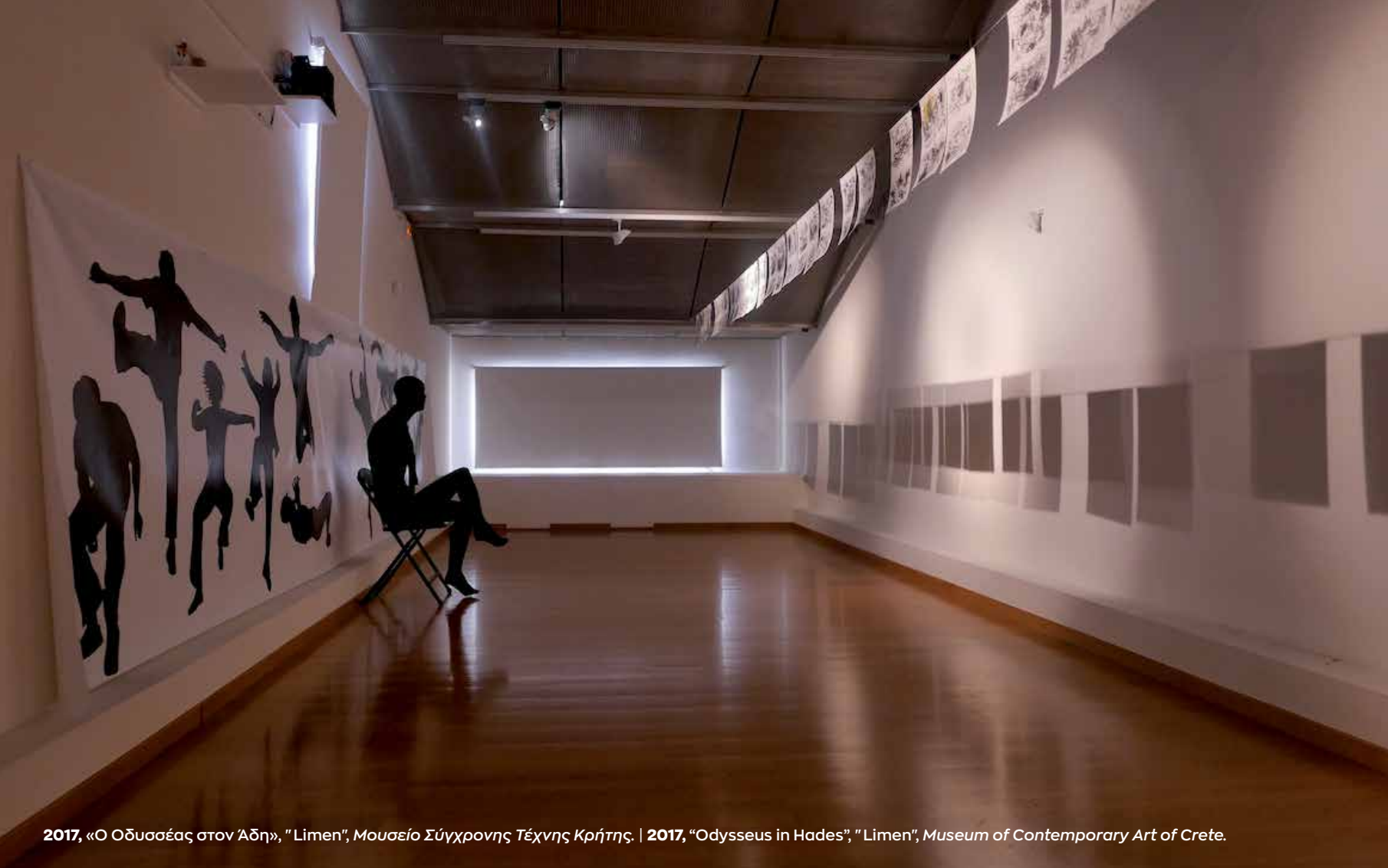
Έργα του βρίσκονται στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Κρήτης στο Ρέθυμνο, στην Πινακοθήκη του Δήμου Ηρακλείου, στην Πινακοθήκη Βιάννου «Σάββας Πετράκης», στο Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηράκλειου, στη Συλλογή της Alpha Bank, στο Centrum voor Jonge Kunst στη Γάνδη, στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης καθώς και σε ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Ζει και εργάζεται στο Ηράκλειο.

Nikos Viskadourakis was born in Heraklion, Crete, in 1956 and studied at the Thessaloniki School of Fine Arts, in the workshop of Teta Makri.

His works make part of the collections of: the Museum of Contemporary Art of Crete in Rethymno, the Art Gallery of the Municipality of Heraklion, the Viannos Art Gallery "Savvas Petrakis", the Museum of Visual Arts of Heraklion, the Alpha Bank Collection, the Centrum voor Jonge Kunst in Ghent, the Archaeological Museum of Thessaloniki as well as in private collections in Greece and abroad.

He currently lives and works in Heraklion.

2017, «Ο Οδυσσέας στον Άδη», "Limen", Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Κρήτης. | 2017, "Odysseus in Hades", "Limen", Museum of Contemporary Art of Crete.

2018, «Ο Οδυσσέας στον Άδη», Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης | 2018, "Odysseus in Hades", Archaeological Museum of Thessaloniki.

ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

SOLO EXHIBITIONS

- 1973

Βασιλική Αγίου Μάρκου, Ηράκλειο.
- 1978

Βασιλική Αγίου Μάρκου, Ηράκλειο.
- 1987

Γκαλερί Σταυρακάκη, Ηράκλειο.
Εργαστήρι Α. Θεοδωράκη, Ρέθυμνο.
- 1989

Εργαστήρι Α. Θεοδωράκη, Ρέθυμνο.
- 1990

Χώρος Τέχνης Αριάδνη, Ηράκλειο.
- 1999

Χώρος Τέχνης Αριάδνη, Ηράκλειο.
- 2005

Χώρος Τέχνης Αριάδνη, Ηράκλειο.
- 2008

Χώρος Τεχνών Έβδομη Όψη, Χανιά.
- 2010

«Ο Βασιλιάς είναι γυμνός»
Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, Ηράκλειο.
- 2014

"Limen"
Γαλλικό Ινστιτούτο Βερολίνου, Βερολίνο.
Centrum voor Jonge Kunst (CJK), Γάνδη - Βέλγιο.
- 2015

"Limen"
Bella Beach Hotel, Ανισσαράς - Λιμήν Χερσονήσου.
- 2017

«Ο Οδυσσέας στον Άδη», "Limen"
Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Κρήτης, Ρέθυμνο.
- 2018

«Ο Οδυσσέας στον Άδη»
Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.
- 2025

«Ο κύριος Χάιντ μπροστά στον καθρέφτη του»
Βασιλική Αγίου Μάρκου, Ηράκλειο.
- 1973

Basilica of Saint Mark, Heraklion.
- 1978

Basilica of Saint Mark, Heraklion.
- 1987

Stavrakakis Art Gallery, Heraklion.
A. Theodorakis workshop, Rethymnon.
- 1989

A. Theodorakis workshop, Rethymnon.
- 1990

Ariadne Art Gallery, Heraklion.
- 1999

Ariadne Art Gallery, Heraklion.
- 2005

Ariadne Art Gallery, Heraklion.
- 2008

Evdomi Opsi art space, Chania.
- 2010

"The Emperor is naked"
Historical Museum of Crete, Heraklion
- 2014

"Limen"
Institut Francais , Berlin.
Centrum voor Jonge Kunst (CJK), Gent - Belgium.
- 2015

"Limen"
Bella Beach Hotel, Anissaras - Limin Hersonissos.
- 2017

"Odysseus in Hades", "Limen"
Museum of Contemporary Art of Crete, Rethymnon.
- 2018

"Odysseus in Hades"
Archaeological museum of Thessaloniki.
- 2025

"Mr. Hyde in front of his mirror"
Basilica of Saint Mark, Heraklion.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΦΟΥΑΡ

- 1998

Art Athina 6 '98, Αθήνα.
- 2000

MiArt 2000, Μιλάνο, Ιταλία.

PARTICIPATION AT INTERNATIONAL ART FAIRS

- 1998

Art Athina 6 '98, Athens.
- 2000

MiArt 2000, Milan, Italy.

ART ATHINA, 1998

Επάνω, με τον Γιάννη Μόραλη. Κάτω, με την Δέσποινα Περτσελάκη, τον Ζαχαρία Πορταλάκη και τη Ρένα Βισκαδουράκη, με τον Γιάννη Τζερμιά και με τον Μιχάλη Μανουσάκη. | Above, with Giannis Moralis. Below, with Despina Pertselaki, Zacharias Portalakis and Rena Viskadourakis, with Giannis Tzermias and with Michalis Manousakis.

«Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΓΥΜΝΟΣ», 2010, ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ | "THE KING IS NAKED", 2010, HISTORICAL MUSEUM OF CRETE

Στο μέσον, με την επιμελήτρια της έκθεσης, Ιστορικό Τέχνης Δρ. Ντενίζ-Χλόη Αλεβίζου | Middle: with the curator of the exhibition, Art Historian Dr. Denise-Chloe Alevizou.

"LIMEN", 2014 , BERLIN

"LIMEN", 2014, ΓΑΝΔΗ | GENT

Επάνω δεξιά με τον Bruno Steyaert μπροστά στο Centrum Voor Jonge Kunst | Top right, with Bruno Steyaert in front of the Centrum Voor Jonge Kunst.

”LIMEN”, 2014 , BELLA BEACH HOTEL, CRETE

«Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΣΤΟΝ ΑΔΗ», ”LIMEN”, 2017, ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
”ODYSSEUS IN HADES”, ”LIMEN”, 2017, MUSEUM OF CONTEMPORARY ART OF CRETE

Επάνω στο μέσον, με την καλλιτεχνική διευθύντρια του Μουσείου, Μαρία Μαραγκού | Above in the middle, with the Museum’s Art Director, Maria Marangou.

«Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΣΤΟΝ ΑΔΗ», 2018, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
”ODYSSEUS IN HADES”, 2018, ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

GROUP EXHIBITIONS

- 1977** Γκαλερί Σταυρακάκη, Ηράκλειο.
- 1983** Αίθουσα Τέχνης Ηρακλείου, Ηράκλειο.
- 1985** Γκαλερί Σταυρακάκη, Ηράκλειο.
- 1987** «12 Κρήτες Ζωγράφοι»
Γκαλερί Σταυρακάκη, Ηράκλειο.
- 1988** «Ηρακλιώτες Καλλιτέχνες»
Δημοτική Πινακοθήκη Λεμεσού, Κύπρος.
«Α' Παγκρήτια Έκθεση Νέων Δημιουργών»
Γκαλερί Σταυρακάκη, Ηράκλειο.
- 1989** «Για τα παιδιά της Αρμενίας»
Γκαλερί Σταυρακάκη, Ηράκλειο.
- 1997** «Εικόνες γυμνού»
Χώρος Τέχνης Αριάδνη, Ηράκλειο.
«Κρήτες Ζωγράφοι»
Βασιλική Αγίου Μάρκου, Ηράκλειο.
- 1998** «Με τη λύρα και το δοξάρι»
Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας
Ρεθύμνης - Λ. Κανακάκης, Ρέθυμνο.
Γκαλερί Κρεωνίδης, Αθήνα.
- 2000** «7+7 πλην»
Εκθεσιακός χώρος Ένωσης Πτυχιούχων Α.Σ.Κ.Τ.,
Αθήνα.
«Ιστορώντας την Ελιά»
Ίδρυμα Ακτία Νικόπολις, Πρέβεζα.
«17 Εικαστικοί για τον Μ. Αναγνωστάκη»
Χώρος Τέχνης Αριάδνη, Ηράκλειο.
- 2001** Έργα από τη Μόνιμη Συλλογή»
Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας
Ρεθύμνης - Λ. Κανακάκης, Ρέθυμνο.
- 2003** «Οίκαδε»
Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας
Ρεθύμνης - Λ. Κανακάκης, Ρέθυμνο.
Γκαλερί Γ. Κουνάλη, Χανιά.
- 2004** «Ο Κόσμος της Ελιάς»
Βασιλική Αγίου Μάρκου, Ηράκλειο.
«Πόλις», Τεχνχώρος «Πόλις», Ηράκλειο.
- 1977** Stavrakakis Art Gallery, Heraklion.
- 1983** Heraklion Art Space, Heraklion.
- 1985** Stavrakakis Art Gallery, Heraklion.
- 1987** "12 Cretan painters"
Stavrakakis Art Gallery, Heraklion.
- 1988** "Artists from Heraklion"
Municipal Gallery of Limassol, Cyprus.
"First Pancretan Exhibition of new artists"
Stavrakakis Art Gallery, Heraklion.
- 1989** "For the children of Armenia"
Stavrakakis Art Gallery, Heraklion.
- 1997** "Images of the Nude"
Ariadne Art Gallery, Heraklion.
"Cretan painters"
Basilica of Saint Mark, Heraklion.
- 1998** "With the violin and the fiddlestick"
Centre of Contemporary art Rethymnon,
L. Kanakakis, Rethymnon.
Kreonides Art Gallery, Athens.
- 2000** "7+7 minus"
Union of Fine Art School Graduates Artspace,
Athens.
"Painting the olive-tree"
Aktia Nikopolis Foundation, Preveza.
"17 Artists for M. Anagnostakis"
Ariadne Art Gallery, Heraklion.
- 2001** "Works from the permanent collection"
Centre of Contemporary Art - L. Kanakakis,
Rethymnon.
- 2003** "Oikade"
Centre of Contemporary Art - L. Kanakakis,
Rethymnon
G. Kounalis gallery, Chania.
- 2004** "The world of the olive-tree"
Basilica of Saint Mark, Heraklion.
"Polis", Artspace "Polis", Heraklion.

- 2005** Πινακοθήκη Πολιτιστικού Συλλόγου Κερατόκαμπου-Καψάλων «Η Βίγλα», Κερατόκαμπος.
- 2006** Συλλογή Πινακοθήκης Πολιτιστικού Συλλόγου Κερατόκαμπου-Καψάλων «Η Βίγλα» Βασιλική Αγίου Μάρκου, Ηράκλειο.
- 2007** «Μια ματιά στο σύγχρονο εικαστικό τοπίο της Κρήτης Ι», Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου – Συλλογή Κ. Σχιζάκη, Ηράκλειο.
- 2009** Συλλογή Πινακοθήκης Πολιτιστικού Συλλόγου Κερατόκαμπου-Καψάλων «Η Βίγλα» Βασιλική Αγίου Μάρκου, Ηράκλειο.
- 2013** «Αναφορά στον Νίκο Καζαντζάκη» Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Κρήτης, Ρέθυμνο.
- 2014** «Αόρατα Νησιά» Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου.
- 2015** "Zoo" Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου.
- 2020** "PAPER" Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Κρήτης.
- 2022** «Αγάπα ως Εαυτόν» Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου.
«Ετερογένειες. Νέα αποκτήματα» Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Κρήτης, Ρέθυμνο.
- 2023** «Αιώνια Μήτρα», Ομάδα ΔΙΠΟΛΑ, Βασιλική Αγίου Μάρκου, Ηράκλειο
«Λαβύρινθος», Ομάδα ΔΙΠΟΛΑ, Κόκκινο Σπίτι, Χαλκίδα,
- 2024** «Νέος Κόσμος», Ομάδα ΔΙΠΟΛΑ, Arte Borgo Gallery, Ρώμη.

- 2005** Cultural Society of Keratokambos- Kapsalon Gallery "I Vigla", Keratokambos.
- 2006** Collection of the Cultural Society of Keratokambos- Kapsalon Gallery "I Vigla" Basilica of Saint Mark, Heraklion.
- 2007** "A glance at contemporary art in Crete I" The Heraklion Museum of visual arts- K. Schizakis collection, Heraklion.
- 2009** Collection of the Cultural Society of Keratokambos-Kapsala Gallery "I Vigla" Basilica of Saint Mark, Heraklion.
- 2013** "Report to Nikos Kazantzakis" Museum of Contemporary Art of Crete.
- 2014** "Invisible islands" The Heraklion Museum of Visual Arts.
- 2015** "Zoo" The Heraklion Museum of Visual Arts.
- 2020** "PAPER" Museum of Contemporary Art of Crete, Rethymnon.
- 2022** "Love as you love yourself" The Heraklion Museum of Visual Arts.
"Heterogeneities. New acquisitions" Museum of Contemporary Art of Crete, Rethymnon.
- 2023** "Eternal Womb", DIPOLA artist collective, Basilica of Saint Mark, Heraklion.
"Labyrinth", DIPOLA artist collective, Red House, Halkida.
- 2024** "New World" , DIPOLA artist collective, Arte Borgo Gallery, Rome, Italy.

Νυχτερινή Οδύσσεια | Night Odyssey | 2000

49 x 49 cm | Μικτή τεχνική σε χαρτί επικολλημένο σε καμβά | Mixed media on paper laminated on canvas

Το έργο παραπέμπει στη θάλασσα - νεκροταφείο των προσφύγων που τους κηδεύουν αποκλειστικά Ωκεανίδες. Επειδή μπορεί ο Παράδεισος να βρίσκεται σχεδόν πάντα εν ουρανοίς, το Inferno όμως είναι πάντα ιδρυμένο σε χώμα. Χώμα, αρμυρόνερο και σποδός.

Του Ωκεανού και των Ωκεανίδων

Στους οκτακόσιους αθώους της Πύλου που τόσο αθώα ξεχάστηκαν.

**Δεν θέλω δρύινο το φέρετρό μου
ούτε με σκαλίσματα. Ούτε χρυσούς
σταυρούς στο σκέπασμά του
ούτε και λαβές από ασήμι.
Το θέλω από πλαστικό καλό,
από απέθαντο, αιώνιο υλικό.
Που να κλειδώνει αεροστεγώς
και ν' ασφαλίζει ερμητικά.
Αυτό κυρίως.**

**Σε τέτοιο φέρετρο σφραγίστε με
κι έπειτα ποντίστε το αργά
στον πιο βαθύ και σιωπηλόν Ωκεανό.
Εκεί ασφαλής, απρόσβλητος,
σχεδόν αιώνιος να περιμένω
την Δευτέρα Παρουσία.**

Μάνος Στεφανίδης

The painting refers to the sea - cemetery of refugees that are inhumed exclusively by Oceanids. Because Paradise may almost always be in the heavens, but the Inferno is always founded in soil. Soil, saltwater and ash.

Of the Ocean and of the Oceanids

To the eight hundred innocents of Pylos that so innocently were forgotten.

**I do not want my coffin to be oaken
nor with carvings. Neither with golden
crosses on its cover
nor handles of silver.
I want it made out of good plastic,
out of immortal, eternal material.
That locks airtight
and seals hermetically.
That above all.**

**In such a coffin seal me
and submerge it slowly after
into the deepest and most silent Ocean.
There, safe, unassailable,
almost eternal to await
the Second Coming.**

Manos Stefanidis

Στο ατελιέ του Νίκου Βισκαδουράκη, καλοκαίρι του 2023.
In the artist's studio, summer of 2023.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE